

JABOK Vyšší sociálně pedagogická a teologická škola v Praze

ABSOLVENTSKÁ PRÁCE

Práce s mládeží v humpolecké římskokatolické farnosti.

**vedoucí práce: Michael Martinek Th.D., SDB
2005**

Jana Dománková

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem absolventskou práci „Práce s mládeží v humpolecké římskokatolické farnosti“ zpracovala samostatně a výhradně s použitím uvedených pramenů a literatury.
2. Tuto práci nepředkládám k obhajobě na jiné škole.
3. Souhlasím s tím, aby uvedená práce byla v případě zájmu pro studijní účely zpřístupněna dalším osobám nebo institucím.
4. Souhlasím s tím, aby uvedená práce byla publikována na internetových stránkách Jaboku.

V Praze dne 28.11.2005

Dománková Jana

Poděkování

Chtěla bych poděkovat všem, kdo mi jakýmkoliv způsobem pomohli k napsání této absolventské práce. Protože je mnoho lidí, kteří mi ochotně poskytli informace nebo jinak přispěli k napsání celé absolventské práce, nemohu je zde všechny jmenovat.

Přesto chci jmenovitě poděkovat alespoň těm, kteří mi pomohli nejvíce. V první řadě děkuji rodičům (Stanislavu a Libuši Dománkovým), kteří mi umožnili studovat. Dále děkuji za rady a celkové vedení při psaní této absolventské práce Michaelu Martinkovi Th.D., SDB. Nakonec, ale určitě ne nejméně, děkuji P. ICLic. Marianu Sokolovi, O. Praem. za duchovní podporu, za dodávání odvahy, za zprostředkování kontaktů, a mnoho dalšího, co pro mne udělal (nejen) během psaní této absolventské práce .

Obsah

Úvod.....	5
1. Práce s mládeží v Humpolci.....	8
1.1 Charakteristika kraje Vysočina.....	8
1.2 Humpolec.....	9
1.3 Středisko volného času při Základní škole Hradská Humpolec.....	11
1.4 Základní umělecká škola Gustava Mahlera v Humpolci.....	14
1.5 Skauti.....	16
1.6 TJ Jiskra Humpolec.....	17
1.7 Sportovní oddíl Klub Taekwondo WTF Humpolec.....	18
1.8 Práce Městského úřadu v Humpolci s mládeží.....	19
1.9 Humpolecká mládež a volný čas.....	22
2. Jak pracovat s mládeží.....	28
2.1 Psychologický pohled na mládež.....	28
2.2 Pedagogické ovlivňování volného času.....	29
2.3 Pastorece.....	31
2.3.1 Definice pastorece mládeže.....	32
2.3.2 Cíle pastorece mládeže.....	32
2.4 Pastorační koncepce římskokatolické církve pro práci s mládeží.....	33
2.4.1 Pastorační plán Sekce pro mládež České biskupské konference.....	33
2.4.2 Výchovně pastorační projekt salesiánské provincie.....	35
2.4.3 Srovnání obou koncepcí.....	37
3. Návrh na zlepšení práce s mládeží v Humpolci.....	38
3.1 Co v současné době nabízí Římskokatolická farnost v Humpolci mládeži.....	39
3.1.1 Aktivity mládeže v humpolecké farnosti.....	39
3.1.2 Společenství mládeže.....	40
3.2 Obnovená podoba setkávání mládeže v Humpolci.....	42
3.2.1 Využití pastoračních koncepcí pro společenství mládeže.....	42
3.2.2 Průběh vlastních setkávání společenství.....	43
3.2.3 Společenství mládeže v rámci celé farnosti.....	44
3.3 Nízkoprahový klub pro mládež.....	45
3.3.1 Projekt Oblastní charity Havlíčkův Brod zaměřený na mládež.....	48
3.3.2 Ponorka Havlíčkův Brod.....	49
3.4 Co je možné udělat pro mládež v Humpolci.....	51
3.4.1 Klub pro mládež v Humpolci.....	51
3.4.2 Možnosti římskokatolické farnosti v práci s mládeží.....	55
Závěr.....	57
resimè:.....	58
Riassunto.....	59
Použitá a citovaná literatura:.....	60
seznam zkratk:.....	61
Příloha č. 1:.....	62

Úvod

Mládí je velmi významným obdobím života každého lidského jedince, které můžeme ještě více rozčlenit. Jednou z jeho dílčích částí je „skupina“ mladých lidí, kteří se obecně nazývají mládež. Tento člověk už není dítě, ale zároveň ještě není plně dospělý. Co (nebo raději kdo) tedy je? Je to mládež.

Mládí je jednou z důležitých etap života lidského jedince. V tomto období dochází k významným biologickým, psychologickým a sociálním změnám. Jedinec už není dítě, ale také ještě není přijat do profesních, rodinných a občanských rolí světa dospělých. Tyto role by už mohl zastávat, ovšem společenské normy a skutečné nároky rolí to neumožňují. Jedinec se připravuje na blížící se svět života dospělých, současně opouští dětské role a hraje role typické v dané kultuře mládeže. Snaží se osamostatnit a vymanit ze závislosti na rodičích, stát se rovnocenným partnerem dospělých, což ovšem z právních a ekonomických důvodů není možné. Chování a názory dospělých jsou sice respektovány, ale často považovány za překonané. K hlavním problémům tohoto období života člověka patří hledání vlastní identity, převažuje individualizace a snaha být nezávislý na rodičích, důraz na osamostatnění, rozhodování o sobě samém, interpretace hodnot a norem, vytváření nových vztahů.¹

Petr Sak říká, že „Mládež je velká sociální skupina lidí se specifickou pozicí a úlohou ve společnosti. Do této skupiny bývají zařazováni jedinci ve věku od ukončení základní školní docházky do věku ukončení sociální zralosti, převzetí všech rolí dospělých a získání plnohodnotného občanského statutu. Obvykle je ze horní hranici považován věk 26 až 30 let.“² Česká biskupská konference vymezuje pojmem „mládež“ člověka od 14 let do dovršení věku 30 let. K posunutí obvykle stanovené horní věkové hranice mládeže (26 let) vedou dva důvody. Prvním

---

¹ viz Havlík 55

² Sak 13

důvodem je prodlužování věku mladosti, druhým je stanovení věku pro účast na světových dnech mládeže.³

Definice se shodují na tom, že děti se stávají mládeží přibližně ve chvílích, kdy opouštějí lavice základní školy. Ze sociologického hlediska je branou k opuštění této sociální skupiny nejen biologická dospělost, ale především ekonomická nezávislost na rodičích a převzetí všech dospělých rolí. Pro vymezení mládeže z hlediska ČBK je důležitý pouze věk člověka.

V této práci se bude pod pojmem „mládež“ skrývat dospívající mladý člověk ve věku cca 15 až 19 let, s předpokladem, že téměř všichni tito mladí lidé navštěvují základní nebo střední školu (odborné učiliště).

Tato věková kategorie mi je velmi blízká (nejen pro svůj věk), ale zajímá mě práce s mládeží a chtěla bych se v této oblasti pohybovat také ve svém profesním životě. Humpolec je krásné město, ve kterém jsem navštěvovala základní a střední školu a prožila tam mnoho krásných chvil. Stále se do tohoto města ráda vracím. Humpolecká římskokatolická farnost je místo, ke jsem jako křesťan našla svůj domov. To jsou stručně popsány důvody, proč jsem si pro svoji absolventskou práci zvolila téma: Život mládeže v Humpolci. Chci se také zabývat tím, co je možné udělat v tomto městě pro mládež z hlediska farnosti (církve).

Myslím, že se mnou budou všichni souhlasit, když budu tvrdit, že důležitým faktorem v životě člověka je jeho volný čas a způsob, jakým jej tráví. A nemalé peníze se točí kolem volného času (viz hotely, turistická lákadla a zajímavosti, sport, divadla...). Činnostmi, které vyplňují tuto dobu, lze mnoho dobrého vykonat, ale také nesprávným organizováním je možné mnoho pokazit s nezměnitelnými důsledky.

V Humpolci je několik zařízení, která se zabývají volným časem mládeže a nabízejí nejrůznější aktivity. Otázkou zůstává, zda se těchto činností mohou účastnit všichni mladí lidé, nebo jsou vymezené podmínky, které se musí dodržovat a nejsou připuštěny žádné výjimky. Domnívám se, že zde minimálně jedno zařízení pro mládež ještě chybí. Proto se pokusím najít nedostatky v oblasti práce s touto

---

³ viz Pastorační plán ČBK 19

věkovou kategorií, případně navrhnout možnost řešení a s odvoláním se na pastorační mládeže do této sféry zapojit také římskokatolickou farnost.

Moje absolventská práce se skládá ze tří hlavních částí. Nejprve se budu zabývat celkovou situací nejen v Humpolci, ale také z důvodu získání komplexního obrazu celým krajem Vysočina. Poté zmapuji instituce, které se v Humpolci zabývají volným časem mládeže. Do této části zahrnu také práci městského úřadu, respektive odboru zdravotnictví a sociálních věcí. Abych zjistila, jak skutečně mládež tráví svůj volný čas, vytvořila jsem dotazník a nechala jej vyplnit od mladých lidí, kteří navštěvují některou ze škol v tomto městě a překročili věkovou hranici 15 let, kterou je definován vstup do kategorie mládež.

Druhá část mé práce bude více teoretická. Po nastínění psychologického pohledu na člověka v tomto věku, přiblížím různá hlediska na to, jak s mládeží pracovat. Nejprve pojetí pedagogiky volného času, poté se zorným úhlem stane Sekce pro mládež České biskupské konference a nakonec Salesiánská provincie Praha. V závěrečném oddíle této kapitoly se zamyslím nad tím, zda je vhodné a uskutečnitelné použít některou z těchto teorií přímo v práci s humpoleckou mládeží.

V poslední části budu zjišťovat, co všechno nabízí nebo může nabízet mládeži místní římskokatolická farnost. Zamyslím se na tím, jak zlepšit (pokud je to možné) dosavadní aktivity, aby vhodněji odpovídaly na potřeby mladého věřícího člověka, a na poslání církve. Součástí církve je také Česká katolická charita, proto se budu zajímat o to, zda v okolí Humpolce existuje nějaké zařízení zabývající se prací s mládeží, jehož zřizovatelem je Oblastní charita Havlíčkův Brod. Ovšem nezůstanu pouze v rovině charitních projektů, ale porozhlédnu se i po zařízeních pro mládež v blízkém okolí, která nabízejí trávení volného času neorganizovanou formou, tzv. nízkoprahové kluby. Za předpokladu, že v Humpolci nějaké zařízení pro mládež chybí, bude vyvrcholením mé absolventské práce návrh klubu, jehož cílovou skupinou bude tato věková kategorie.

1. Práce s mládeží v Humpolci

Pro lepší pochopení možností práce s mládeží v Humpolci je vhodné seznámit se s krajem a městem, o kterém bude celá tato absolventská práce.

1.1 Charakteristika kraje Vysočina

Město Humpolec patří do kraje Vysočina, který se svou rozlohou řadí mezi regiony nadprůměrné velikosti. Jeho území se administrativně člení na pět okresů. Základní samosprávnou jednotku tvoří obce, jejichž průměrná populační velikost je nejmenší ze všech krajů ČR, převažují obce s menším počtem obyvatel. Tento region charakterizují zdravé lesy, čisté a vodohospodářsky významné vodní plochy a poměrně nízké znečištění ovzduší.

Vysočina má čtvrtou nejnižší lidnatost mezi kraji ČR, ženy tvoří 50,6% obyvatel. V roce 2004 se ve srovnání s předchozími lety mírně zvýšil počet narozených dětí, pozastavilo se snižování počtu uzavírání manželství i růst počtu rozvodů. Nejvíce manželských párů se rozvedlo po patnácti a více letech společného života. Rozváděla se především manželství s jedním dítětem. Většina matek dosáhla při narození prvního dítěte věkové hranice 25 – 29 let. Podíl dětí narozených mimo manželství je nižší než v ostatních regionech ČR, ovšem má rovněž vzestupnou tendenci, v roce 2004 dosáhl hranice téměř 20%. S tímto fenoménem souvisí i nárůst počtu svobodných matek.

Ekonomická výkonnost kraje ve srovnání s ostatními regiony je podprůměrná. Průměrné mzdy na Vysočině patří k těm nejnižším v ČR (v roce 2004 činila 15.560,- Kč). Nejvyšší mzdy měli pracovníci v oblasti finančního zprostředkování, naopak nejnižší mzda byla v ubytování a stravování. Ovšem míra registrované nezaměstnanosti dosahuje šesté nejnižší příčky celé ČR. Nabídka pro kvalifikované pracovní síly není vysoká.

Pro Vysočinu je charakteristické zemědělství. Většina zemědělských podniků se zaměřuje na kombinaci rostlinné a živočišné výroby. Kraj Vysočina nadále pokračuje v tradici zemědělské výroby. Přestože zdejší přírodní podmínky jsou podprůměrné (nadmořská výška a sklonitost území snižují produkční schopnost

půdy), pro některé zemědělské plodiny a činnosti je území Vysočiny optimální (produkce brambor, olejnin, pastevní chov skotu). Chybí však ekonomická i technická základna zemědělských producentů. Průmyslová výroba je zastoupena v kraji strojírenským a kovodělným, textilním, dřevozpracujícím a potravinářským odvětvím.

Kraj má poměrně stabilizovanou síť základních škol a dostatečnou kapacitu škol středních. Problémem je nedostatečné technické vybavení školských zařízení a zabezpečení dojíždění dětí z malých sídel. Také zdravotnictví se potýká s nedostatkem prostředků k zabezpečení terénní i ambulantní ošetrovatelské péče.

Nespornou výhodou regionu je relativně nízký stupeň kriminality a nízký podíl sociálně rizikových skupin obyvatelstva.

Kraj nabízí dobré příležitosti pro pobytovou zimní i letní turistiku a návštěvy hodnotných kulturně historických památek.⁴

1.2 Humpolec

Město Humpolec leží nedaleko dálnice D1 v polovině cesty z Prahy do Brna. Svým počtem obyvatel (10929)⁵ patří k menším městům. V roce 2001 byl průměrný věk v tomto městě 40,6 let. Do věkové kategorie 15 až 30 let spadá 2.458 lidí. Jestliže se budeme zajímat o národnostní složení tohoto města, zjistíme, že většina obyvatel se hlásí k české národnosti, šest desítek k národnosti slovenské. K dalším národnostem (moravské, slezské, romské, polské, německé, ukrajinské a vietnamské) se hlásí pouze několik jednotlivců.

Téměř padesát procent obyvatel uvádí své náboženské vyznání. Z tohoto počtu tvoří 88,9% příslušníci římskokatolické církve, 2,9% českobratrské církve evangelické, 1,8% církve československé husitské, 0,3% pravoslavné církve, 0,2% náboženské společnosti Svědkové Jehovovi a 5,8% jsou příslušníci ostatních církví a náboženských společností.

---

⁴ srv. www.czso.cz/xj/redakce.nsf/i/charakteristika_kraje staženo 4.10.2005

⁵ číselné údaje jsou ze Sčítání lidu, domů a bytů 2001, zdroj: www.czso.cz/sldb/sldb2001.nsf/obce/547999?OpenDocument staženo 4.10.2005

Z oblasti školství lze najít v Humpolci tato zařízení: dětský domov, gymnázium, několik mateřských škol, dvě základní školy, dvě střední odborná učiliště (technické a obchodní), střední odbornou školu (zemědělská), speciální školu a základní uměleckou školu.

K sociálním zařízením města patří tři domovy důchodců (dva z nich zřizuje město, zbývající třetí je pod patronátem Kongregace sester premonstrátek), léčebna pro dlouhodobě nemocné, dále dům s pečovatelskou službou a Astra – denní stacionář pro seniory, jejichž zřizovatelem je Oblastní charita Havlíčkův Brod. Všechna tato zařízení jsou pro starší občany města. K vzájemnému setkávání rodin s malými dětmi slouží Rodinné centrum Cipísek.

K sportovnímu vyžití lze využívat zimní stadion, fotbalové a sjezdové hřiště, volejbalové a tenisové kurty, koupaliště, házenkářské hřiště, fitcentrum (zde je možné navštěvovat hodiny aerobiku, body styling a spinning), tři sportovní haly a jeden sportovní stadion. Přes Humpolec vede několik cyklistických stezek, které jsou vhodné pro výlety na kolech. V zimním období je možnost běžeckého lyžování, ovšem nejsou zde upravované tratě, ty si musí zájemci o tento sport vytvořit vlastními silami.

Z oblasti kultury se ve městě nachází galerie, muzeum místního rodáka a světoznámého antropologa Dr. Aleše Hrdličky, dále kino a městská knihovna, kde je možnost využít přístupu na internet, stejně jako v městském kulturním a informačním středisku. Svoji tradici má v tomto městě divadelní ochotnický spolek, stejně jako loutkové divadlo se svými představeními pro děti. K Humpolci také neodmyslitelně patří Mezinárodní jezdecké závody CCI a Zlatá podkova. Každým rokem se zde pořádá Studentský majáles, kde „měří“ své síly studenti místních středních odborných učilišť a středních škol v soutěži O královnu a krále majálesu. Další kulturní akcí spojenou s Humpolcem jsou Pivní slavnosti rodinného pivovaru Bernard a dvě kulturní akce na zřícenině hradu Orlíku - Středověké slavnosti a Film a dějiny. Protože zdejší chrám sv. Mikuláše dostal od místního rodáka v roce 2004 nové varhany, uskuteční se na konci října 2005 Soutěž mladých varhaníků. Pořadatelem této soutěže je město Humpolec s Nadací Harmony Foundation a spoluorganizátorem město Polná. Patronát nad tímto projektem převzal kromě starostů pořádajících měst také královéhradecký biskup Mons. Dominik Duka, OP a hejtman kraje Vysočina. A tak spojí svou pomyslnou

ruku dvě města, kraj a církve ke spolupráci pro mladé hudebně nadané lidi. Tato soutěž se přímo týká také několika mladých varhaníků z Humpolce, kteří svou hrou pravidelně doprovázejí slavení mše svaté.

Nebezpečí pro mládež může představovat značné množství hospod a restauračních zařízení, stejně jako několik heren s „výherními“ automaty a nonstop bary. Snad nejvíce rizikovým místem je v Humpolci zařízení zvané „Fabrikabar“. Jedná se o diskotéku ne příliš dobré pověsti.

K místům, která jsou určena přímo pro trávení volného času mládeže, patří Středisko volného času při Základní škole Hradská. Organizované sportovní vyžití zajišťuje tělovýchovná jednotka TJ Jiskra. V Humpolci také působí skautské hnutí.

1.3 Středisko volného času při Základní škole Hradská Humpolec

Středisko volného času DDM, jehož zřizovatelem je město Humpolec, vzniklo v červenci roku 2005, jako náhradní zařízení místo zaniklého Domu dětí a mládeže. Cílovou skupinou tohoto volnočasového zařízení jsou děti a mládež města Humpolce, tedy děti od první třídy základní školy až po studenty středních škol (cca 19 let). Do cílové skupiny střediska volného času nepatří děti a mládež, které nejsou z nejrůznějších důvodů schopni dodržovat vyžadovaná pravidla (např. vlivem osobnostních vlastností není schopnost pravidelně každý týden docházet na zvolený kroužek).

Středisko nabízí dva okruhy volnočasových aktivit v rozdělení podle pravidelnosti:

(a) Menší část aktivit střediska volného času jsou rozmanité mimořádné akce při různých příležitostech, např. zábavné odpoledne o dnu dětí, mikulášská nadílka apod. Do této skupiny také patří organizování příměstských táborů a soustředění některých zájmových kroužků (např. soustředění florbalistů před soutěží). Na financování těchto aktivit se účastníci částečně podílejí.

(b) Větší část náplně střediska tvoří pravidelné aktivity. Jedná se o zájmové kroužky, které probíhají od října do května. Prostřednictvím dotazníků, které předchozí školní rok vyplňovali žáci a studenti humpoleckých základních a středních škol, byla zjištěna poptávka po zájmových kroužcích – jaké činnosti by se měly týkat, náplň kroužků. Na základě vyhodnocení těchto dotazníků a možnostech realizace ze strany střediska (zajištění lektora) byla vytvořena nabídka možných aktivit. A tak mohou děti a mládež ve školním roce 2005/2006 navštěvovat kroužky z oblasti sportu (florbal, turistika, aerobic, stolní tenis, taekwondo, volejbal, míčové hry, střelecký kroužek, šachy) přírodních věd (rybářství, chovatelství, ekologický kroužek) techniky (železniční modelářství, základy modelářství, výpočetní technika) různých dovedností (paličkování, keramika, aranžování, rozmanité výtvarné techniky, šití a textilní výroba, vaření) jazykových schopností (angličtina, němčina, ruština) hudby a literatury (hra na flétnu, divadlo, čtenářský kroužek) dále kroužky pro dívky (móda pro mladé dívky, dívčí klub, šití na stroji) a zdravotnický kroužek. Jedná se tedy o širokou nabídku nejrůznějších aktivit.

Zcela zde chybí aktivity, které by mohli zájemci z řad mládeže využívat tzv. nízkoprahově; to znamená bez nutnosti přihlášení se na tuto aktivitu a bez pravidelné docházky, přijít kdykoliv v otvírací době a věnovat se činnosti dle vlastního výběru a momentální nálady.

Středisko volného času má pro děti a mládež širokou nabídku aktivit, které se mohou stát náplní jejich volného času. Pokud se mladý člověk stane klientem tohoto zařízení, musí plnit určitý program, který je pro něj připravený. Posláním tohoto zařízení je vzbudit u mladého člověka zájem o určitou oblast života, a tak minimalizovat riziko společensky nepřijatelného chování a jednání.

Podmínkou pro navštěvování těchto zájmových kroužků je odevzdání přihlášky a zaplacení „školného“, jehož výše je závislá na předpokládaných nákladech pro realizaci konkrétního kroužku. Tato částka se pohybuje v rozmezí od 100,- do 400,- za školní rok. Kroužky probíhají jednou za týden jednu hodinu (60 minut). Realizace kroužků se uskutečňuje v době, na které se dohodnou účastníci společně s lektorem. Jestliže se přihlášený nedostaví na svůj kroužek, je od něho vyžadována omluvenka, zvláště pak u dětí mladších 15 let.

Od paní Mgr. Miroslavy Lisé, vedoucí střediska volného času, jsem se dověděla, že se ve školním roce 2005/2006 přihlásilo cca 440 zájemců o kroužky, z toho převážnou většinu tvoří žáci základních škol. Střední školu nebo střední odborné učiliště navštěvuje pouze 40 přihlášených.

Příčinou nezájmu o střediskem nabízené činnosti ze strany středoškoláků může být vlastní spektrum těchto aktivit. Z nabízených 34 zájmových aktivit jsou pouze čtyři až pět určené pro zájemce starší patnácti let, a to i přesto, že respondenty dotazníků, na jejichž základě byla sestavena nabídka zájmových kroužků, se stali také studenti středních škol a středních odborných učilišť.

Zařízení má k dispozici vlastní prostory, to znamená tři zařízené klubovny a jednu kancelář. Dále může využívat prostory Základní školy v Hradské ulici, konkrétně to jsou počítačové učebny (až 45 míst), tělocvična, malý sál a hudební místnost. Základní škola v Hálkově ulici také nabízí své prostory pro realizaci zájmových kroužků.

Aby nevznikalo konkurenční prostředí v nabídce volnočasových zájmových kroužků pro děti a mládež, došlo k dohodě mezi základními školami, ze kterých je nejvíce klientů, a střediskem volného času, že účastníci všech zájmových kroužků se budou finančně podílet na jejich realizaci. Pokud zájemce (resp. jeho rodiče) není schopen platit tuto částku, může být v konkrétních případech (např. pro sociální aspekty) snížena nebo prominuta.

Další rozvoj střediska volného času je závislý na výsledcích práce v tomto školním roce. Už teď se ale plánuje vytvořit ve vhodných prostorách klub, kde by jeho návštěvníci mohli trávit svůj volný čas bez konkrétní předem dané činnosti, např. před zahájením vyučování, po jeho skončení apod. Pro nejbližší dobu je možné poskytnout k tomuto účelu prostory střediska. Přístup do těchto prostor však zřejmě budou využívat pouze školáci navštěvující Základní školu v Hradské ulici, protože tato škola se nachází na okraji města a ostatní školy jsou od ní značně vzdáleny. Z tohoto důvodu by bylo vhodnější hledat jiné prostory, které by se nacházely v místech lépe dostupných všem dětem a mládeži.

1.4 Základní umělecká škola Gustava Mahlera v Humpolci

O rozvoj uměleckého nadání v Humpolci se již téměř 60 let stará Základní umělecká škola Gustava Mahlera (ZUŠ), jejíž zřizovatelem je Městský úřad Humpolec. ZUŠ nabízí hudební, taneční a výtvarný obor. Pro čtvrtý akreditovaný obor - literárně-dramatický - nemá lektora.

Z hudební oblasti mohou žáci navštěvovat hodiny zpěvu a široké spektrum hudebních nástrojů. Dále při škole působí několik pěveckých sborů, komorní smyčcový orchestr a orchestr dechový, který spolupracuje s mažoretkami z Třebíče a pravidelně reprezentuje školu nejen v rámci České republiky, ale také ve Francii a Rakousku. Na nejrůznějších soutěžích získal již řadu ocenění, např. ve školním roce 2004/2005 získal 1. místo při festivalu hudeb Čermákovo Vysoké Mýto.

Pro přijetí na obory z oblasti hudby, o které je největší zájem, musí žáci absolvovat talentové zkoušky před tříčlennou komisí. Tyto zkoušky mají tři části: zazpívat píseň dle vlastního výběru, intonační zkouška – zazpívat podle klavíru – a rytmická část. Posledně jmenovaná část je pro přijetí nejdůležitější. Zpěvu se, podle slov pana ředitele, člověk může naučit, ale rytmus musí „mít v těle“, tomu není možné někoho naučit a v hudbě je velmi důležitý. Jestliže uchazeč projede těmito zkouškami, musí jeden rok docházet do hudební nauky, kde se učí základní hudební terminologii, číst v notách a další teoretické znalosti potřebné pro hru na hudební nástroj nebo zpěv. Nábor žáků se uskutečňuje v prvních třídách základních škol v Humpolci a okolních obcích (Čejov, Jiřice, Herálec, Senožaty a Želiv). Ve druhé třídě navštěvují vybraní žáci již zmíněnou nauku a od třetí třídy začínají hrát na zvolený hudební nástroj. Ne všichni žáci mohou hrát na klavír nebo na zobcovou flétnu, o které je největší zájem, proto ve výběru hudebního nástroje dochází k určitému kompromisu mezi přáním žáka a rodiči na straně jedné a možnostech školy z hlediska vytíženosti lektora na straně druhé. Starší žáci jsou podle zájmu vybráni pouze pro doplnění oborů potřebných v rámci úvazku vyučujících. Výuka je individuální nebo skupinová (2-3 žáci), což je závislé na druhu hudebního nástroje, a probíhá v odpoledních hodinách dle vzájemné dohody vyučujícího s žáky.

Aby žák mohl navštěvovat výtvarný obor, musí rovněž úspěšně projít přijímacími zkouškami, na které přinese svůj výkres (obrázek), případně ještě vytvoří své dílo dle zadaného tématu. Protože tento obor je v jisté návaznosti na práci v základní škole (v rámci osnov základní školy samozřejmě všichni žáci navštěvují hodiny výtvarné výchovy), probíhá výběr nových žáků na základě spolupráce s učiteli na ZŠ. O tento obor je poměrně dost velký zájem. Díla žáků tvoří výzdobu školy a jiných zařízení ve městě, např. domovů důchodců. Žáci se účastní mnoha zahraničních soutěží, kde již několikrát obdrželi ceny a uznání. Občané města mohou zhlédnout výtvarné práce v městské galerii.

Ti, kteří chtějí docházet na taneční obor, musí také splnit určité požadavky. Kromě rytmického projevu - umět vnímat rytmus a reagovat na něj svým tělem – je důležité vlastní nesení těla, ale také tělesná konstituce, což je zdůvodněno tím, že se jedná o kolektivní práci a dbá se na to, aby byl harmonický celkový pohled na skupinu. Při výuce se tanečnice a tanečníci zaměřují především na klasiku (balet), moderní tance tvoří pouze okrajovou část jejich zaměření. Se svým nadáním se mohou pochlubit např. při předtančení na různých plesech, při vystoupeních pro děti z mateřských a základních škol apod.

Základní umělecká škola má dva stupně. Na konci každého ročníku se skládají postupové zkoušky a žáci dostávají vysvědčení. Po ukončení sedmého ročníku ZUŠ skládají absolutorium, čímž přecházejí do druhého stupně, který trvá čtyři roky. Případně je možné ve svém studiu pokračovat „kurzem pro studující“ další tři roky. Jak již bylo uvedeno výše, mohou děti začít docházet do ZUŠ ve druhém ročníku základní školy; jestliže ve svém uměleckém vzdělávání vydrží, mohou navštěvovat ZUŠ do svých 25 let. Kromě toho nabízí ZUŠ také kurz pro dospělé.⁶

Žáci všech oborů mohou porovnat své schopnosti se svými vrstevníky při školních soutěžích, ti nejlepší postupují do okresního kola, případně do krajského. Ti, kteří obsadí přední místa v krajském kole, postupují do celorepublikové soutěže. Škola během školního roku pořádá kolem šedesáti vystoupení.

---

⁶ v současné době dochází do výtvarného oboru asi šedesátiletá paní, zajímavostí je, že tato paní navštěvuje hodiny společně s ostatními žáky, a tak se během jedné vyučovací hodiny setkávají lidé různého věku od 6 do 60 let nad stejnou prací.

Ve školním roce 2004/2005 navštěvovalo ZUŠ 525 žáků (293 hudební obor, 112 výtvarný obor, 120 taneční obor), z nichž největší počet je ve věku 13 až 15 let. Po ukončení povinné školní docházky a odchodu na střední školu (odborné učiliště) se pro některé žáky stane časově náročnější pokračovat v navštěvování ZUŠ, zvláště pokud navštěvují školu v jiném městě, proto dochází k úbytku těchto žáků. Každým rokem v květnu a v červnu probíhá výběr žáků do přípravného ročníku nového školního roku a ze zhruba 130 žáků bývá přijato 40. Podle slov pana ředitele zájem o navštěvování ZUŠ v Humpolci neubývá, spíše naopak, a žáci do výuky docházejí rádi.

Aby mohl někdo navštěvovat základní uměleckou školu, musí být vybaven talentem v určité oblasti. To je jedna, ovšem ne jediná podmínka. Žáci ZUŠ platí za svou výuku školné, které se pohybuje v rozmezí od 180,- do 250,- Kč za měsíc v závislosti na délce vyučovací hodiny, která může trvat 45 až 120 minut, přičemž každý týden probíhá jedna vyučovací hodina. V konkrétních případech může žák na základě dokladu od sociálního úřadu nebo úřadu práce obdržet slevu 30% z částky, kterou by měl platit. I když navštěvování ZUŠ je finančně náročné, je vhodné do talentu svého dítěte investovat, protože se škola může pochlubit několika svými absolventy, kteří jsou přijímáni na střední a vysoké školy uměleckého zaměření (střední umělecké školy, konzervatoř, vysoké školy). Někteří se dokonce uplatní v profesionálních útvarech (např. jeden z bývalých absolventů je členem Státní opery Praha), což vypovídá o kvalitách školy.

1.5 Skauti

Výchovou mladých lidí se zabývá skautské hnutí, které je otevřeno všem lidem bez ohledu na původ, rasovou příslušnost nebo náboženské vyznání. Pro své výchovné působení má vypracované vlastní zásady a metody. Program kompletní skautské výchovy, která je chápána všestranně, musí tedy zahrnovat fyzickou i psychickou stránku člověka (tělesná zdatnost a odolnost, rozumová, citová a volní výchova). K uplatňovaným zásadám patří povinnost k Bohu, povinnost k bližnímu, povinnost k sobě a věrnost slibu a zákonu. Ne vždy jsou tyto zásady prezentovány „na plná ústa“, spíše je snaha vychovávat své členy tak, aby dosahovali určitých mravních hodnot, ke kterým jsou vedeni skrze vlastní program a přístup

vedoucích ke svým svěřencům. „Skautské metody jsou definovány jako soustava postupného sebevzdělávání prostřednictvím slibu a zákona, učení v činnosti, členství v malé skupině a rozvíjejících a stimulujících programů.“⁷ Využívané jsou metody k nimž patří řízená beseda, osvojování a hra, která musí mít svůj smysl (hra musí něco sledovat). Skautské hnutí má své vůdce, kteří mají projít čekatelskými a vůdcovskými zkouškami. Druhá jmenovaná zkouška opravňuje k vedení tábora a oddílu.

Oddíl mohou navštěvovat děti od první třídy základní školy, horní věková hranice není stanovena. Některé roky se v humpoleckých základních školách uskutečňuje nábor nových členů, ovšem přihlásit se může kdokoli, bez ohledu na věk. Aby byl někdo přijatý do oddílu, nemusí splňovat žádné specifické podmínky. Každý týden se uskutečňuje setkávání jednotlivých oddílů, které jsou v Humpolci tři (chlapecký, dívčí a starší členové skautu). K účasti na schůzkách se používána pozitivní motivace, kterou je kromě zajímavého programu také získávání osobních bodů. Tyto body se sčítají a za určité období dochází ke slavnostnímu vyhodnocení a odměnění těch nejlepších. Kromě těchto pravidelných setkání se ještě nárazově uskutečňují víkendové výpravy, případně nejrůznější akce pořádané nejen pro členy skautu, ale také pro veřejnost. O letních prázdninách se každý rok uskutečňuje letní tábor. V Humpolci má skautský oddíl asi čtyřicet aktivních členů, z toho je patnáct ve věkovém rozmezí od 15 do 20 let. Každý člen platí registrační poplatek ve výši 200,- Kč za rok.

Skauting se svou činností a výchovou značnou měrou zasluhuje o prevenci sociálně nežádoucích jevů. Ovšem ne pro každého je přijatelné navštěvovat organizaci, která má mezi svými zásadami také povinnost k Bohu, i když to neznamena, že všichni musí být členy nějaké církve a žít aktivní život věřícího člověka.

1.6 TJ Jiskra Humpolec

Širokou nabídku aktivit z oblasti sportu nabízí zájmové sdružení tělovýchovná jednota TJ Jiskra Humpolec. Konkrétně se jedná o atletiku, košíkovou,

---

⁷ Skautský seminář 17

národní házenou, moderní gymnastiku, volejbal, lední hokej, aerobik, karate, taekwondo, stolní tenis, šachy a turistiku. Všechny tyto oddíly (kromě turistiky) se zúčastňují mistrovských soutěží na krajské úrovni, některá družstva hrají ve své disciplíně také ligu.

Kdo chce navštěvovat tato sportovní družstva, nemusí mít zvláštní schopnosti, ovšem předpokládá se pozitivní vztah ke sportu (u šachů však ani toto nemusí být předpokladem). Další podmínkou je přihlášení se a zaplacení oddílového poplatku, jehož výše je závislá na finanční náročnosti provozování daného sportu. Protože se jedná o disciplíny, ve kterých oddíly měří své síly s jinými družstvy prostřednictvím nejrůznějších soutěží, je pro dosažení úspěchů nezbytná důkladná příprava. Z tohoto důvodu je vyžadována pravidelná docházka na tréninky, které se uskutečňují v různých intervalech opět v závislosti na druhu sportu. Kromě těchto pravidelných tréninků si jednotlivé oddíly pořádají svá soustředění, nejčastěji před nějakou soutěží.

TJ Jiskra Humpolec má celkově 1.200 organizovaných členů, z toho téměř polovinu tvoří mládež ve věku od 15 do 20 let.⁸

Opět můžeme říci, že se svou činností podílí na prevenci nežádoucího chování. Ovšem nevyhovující je tato organizace pro ty, kteří pro svůj zdravotní stav nemohou žádný sport provozovat, nemají pro navštěvování finanční prostředky, případně nejsou schopni pravidelně docházet na tréninky.

1.7 Sportovní oddíl Klub Taekwondo WTF Humpolec

Sportovní činností soustředěnou především na děti a mládež se zabývá Sportovní oddíl Klub Taekwondo WTF Humpolec. Věnuje se bojovému umění, které pochází z Koreje a od roku 1994 je olympijskou disciplínou. Oddíl má kolem šedesáti aktivních členů (z toho pouhých devět starších 15 let).

Klub mohou navštěvovat děti od čtyř let, horní věková hranice není stanovena. Věnovat se tomuto sportu může každý, kdo má chuť se hýbat, nejsou nutné žádné specifické vlastnosti a schopnosti. Tréninky probíhají dvakrát týdně dvě hodiny, odděleně začátečníci a pokročilí. Činnost Klubu se nesoustřeďuje

---

⁸ všechny informace o TJ Jiskra Humpolec jsem získala od jejího vedoucího p. Vališe.

pouze na trénink, ale během roku se účastní řady turnajů v rámci České republiky i v zahraničí. KT Humpolec je dvojnásobný mistr ČR za rok 1999 a 2000, několikrát obsadil přední místa soutěže. Každoročně organizuje mezinárodní Vánoční turnaj, který patří mezi nejkvalitnější turnajům v ČR. V rámci trénování se o letních prázdninách uskutečňuje soustředění. Humpolecký Klub Taekwondo také spolupracuje s reprezentací ČR, kde již delší dobu má své svěřence.

Členský příspěvek činí 500,- Kč na půl roku a svazová známka na rok 200,- Kč. Jestliže sportovec skládá výkonnostní zkoušky na pásy, musí si hradit poplatky s tím spojené, které jsou dány sazebníkem. Další poplatky činí startovné na turnajích (v případě zahraniční soutěže, na které v převážné většině oddíl jezdí, se jedná o 30,- Euro).⁹

Navštěvování taekwonda se může stát výplní volného času každého z řad dětí a mládeže, protože dveře jsou otevřeny všem, kdo mají rádi pohyb, navíc mohou pod vedením zkušeného trenéra dosáhnout úspěchů na soutěžích. Ovšem tento sport může být pro děti a mládež ze sociálně slabých rodin nedostupný pro finanční náročnost.

Svým způsobem se o mládež stará také Římskokatolická farnost v Humpolci. Protože se chci zabývat také možnostmi jak tuto práci zlepšit, rozepíši se z důvodu lepší přehlednosti o tomto tématu v poslední části své absolventské práce.

1.8 Práce Městského úřadu v Humpolci s mládeží

Na základě přenesené působnosti z Ministerstva práce a sociálních věcí na nižší organizační stupně státu mají městské úřady povinnost zabývat se dětmi a mládeží, které spadají svým trvalým bydlištěm pod daný územní obvod. Zvláštní pozornost má být věnována především dětem a mládeži, které jsou vystaveny nepříznivým sociálním vlivům.

Následující tabulka zachycuje, jakými případy se Městský úřad v Humpolci zabýval v posledních třech letech.¹⁰

---

⁹ dostupný z [www:< http://www.neziskovka.cz/cz/karta.php?id=63257416>](http://www.neziskovka.cz/cz/karta.php?id=63257416) a od trenéra Klubu

¹⁰ tyto údaje jsem získala z rozhovoru se sociální pracovnící městského úřadu

Rok	2003	2004	2005*
přestupkové řízení	19	20	9
trestní řízení	6	7	10
podezření z provinění(-15let)	13	2	4

* jedná se o údaje do října tohoto roku

V roce 2003 se sociální pracovníci zabývali 19 případy, kdy bylo zahájeno přestupkové řízení proti mladistvým ve věku do 18 let. Následující rok se jednalo o 20 těchto případů, z nichž dvě třetiny (14) tvořilo řízení proti dětem mladších patnácti let, a proto byly tyto případy odloženy. Do října roku 2005 se úřad zabýval pouze 9 případy, ve všech se jednalo o pachatele ve věkovém rozmezí od 15 do 18 let. V roce 2003 bylo v této věkové kategorii zahájeno trestní řízení v 6, o rok později v 7 a do října 2005 v 10 případech. Děti mladších patnácti let podezřelých ze spáchání činu, který by jinak byl proviněním, bylo v roce 2003 třináct, následující rok pouze dvě a do desátého měsíce roku 2005 o dvě více, tedy čtyři. Ať už se jednalo o přestupky nebo o trestné činy, společným jmenovatelem byl majetek (drobné krádeže, poškození cizího majetku) a veřejný pořádek.

Pokud pachatel nedosáhl trestní odpovědnosti, byl případ sice odložen, ovšem nezůstal bez povšimnutí. V těchto případech musí rodiče a děti absolvovat pohovor s kurátorem pro mládež. Pokud výchovné problémy přetrvávají a objevují se výrazné problémy, je dotyčnému doporučeno vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně. Ne příliš často dochází k práci v terénu, tzn. šetření v rodině. Vyskytují se případy, kdy se s chlapcem nebo s dívkou řeší problémy, které se již projednávaly na základní škole. Ovšem ta nesdělila tuto skutečnost městskému úřadu, ale snažila se případ vyřešit sama a tzv. jej „ututlat“ snad pod vlivem konkurence. V Humpolci jsou dvě základní školy, a vzniká tak prostředí konkurence – každá škola se snaží ukazovat pouze své kvality a úspěchy, aby se rodiče rozhodli dát své dítě do této školy. A tak je do jisté míry logické, že problémy, které se ve škole řeší, se příliš nevykřikují do světa. Jestliže by základní školy více spolupracovaly se sociálním oddělením městského úřadu, mohlo by se některým případům porušování zákona ze strany nezletilých předcházet.

U mladistvých pachatelů ve věkovém rozmezí od 15 do 18 let je, podle názoru sociálního kurátora pro mládež, práce o něco obtížnější. Vliv rodičů není takový jako u mladších dětí. Úřad se dotazuje škol na to, jak dotyčný pracuje ve škole (např. docházka – neomluvené hodiny, kázeňské problémy apod.). Samozřejmě se s tímto nezletilým pachatelem vede pohovor. Na druhé straně je u této věkové skupiny možnost soudního řízení a jiné způsoby potrestání než u mladších pachatelů. Nejčastěji ukládanými tresty je podmíněčné propuštění na svobodu nebo náhrada způsobené škody. V individuálních případech, kdy se má za to, že vlastní soudní řízení bylo pro pachatele dostatečným trestem, se upouští od potrestání. Na moji otázku, zda se praktikuje u této věkové kategorie také trest obecně prospěšných prací, jsem dostala odpověď, že tento alternativní trest byl ze strany sociálního kurátora několikrát navrhován, ale Okresní soud v Pelhřimově jej nikdy neuložil.

Zajímala jsem se také, zda probíhá nějaký program s problémovou mládeží. S takovýmto programem jsem se seznámila při své praxi na Oddělení sociální prevence a právní ochrany dítěte městského úřadu na Praze 12. Zde je klientům nabídnuta možnost účastnit se projektu REP (resocializačního programu). Mladiství s kurátorem a psychologem vyjíždí na pobyt mimo Prahu, kde se účastní činností ve skupinách. Při programu mohou zažít účinky psychologických her a dalších aktivity přispívající k resocializaci. V Humpolci žádný podobný program neprobíhá, což je mimo jiné dáno také tím, že potenciálních účastníků takového programu je menší množství a pro úspěšnou realizaci celého projektu je nutné vytvořit skupinu, která může prostřednictvím své dynamiky na sebe působit. Využívanou metodou práce s problémovou mládeží je v Humpolci v největší míře individuální pohovor.

Při činech, které následně musí sociální pracovníci na městském úřadě řešit, má velký vliv skupina. Při rozhovoru se sociální pracovníci jsem se dověděla, že při individuálním pohovoru se shoduje většina obviněných, že spáchat takovýto čin by je samotné nenapadlo, ale protože byli s několika dalšími vrstevníky, tak tento skutek vykonali. Tyto výpovědi do jisté míry potvrzují čísla z tabulky, kdy v roce 2003 spáchalo třináct dětí do věku patnácti let čin, který by byl proviněním v případě, že by jej spáchal starší pachatel. Ve většině případů také hraje roli, že dítě pochází z neúplné rodiny. S těmito mladistvími, ať už mladšími

nebo staršími patnácti let, bývá podle názoru sociální pracovnice horší spolupráce, než když se jedná o úplnou rodinu s otcem a matkou.

1.9 Humpolecká mládež a volný čas

Abych zjistila, jakým způsobem tráví mládež v Humpolci svůj volný čas, rozhodla jsem se vytvořit dotazníky (viz příloha č. 1), které jsem na konci školního roku 2004/2005 rozdala žákům devátého ročníku základní školy a studentům všech středních škol a středních odborných učilišť v tomto městě. V každé škole se stali respondenty studenti jedné třídy. Získala jsem sto vyplněných dotazníků.

Respondenty tvořilo 47% dívek a 53% chlapců, z nichž všechny nebo většinu svého volného času v Humpolci tráví 71% dotázaných. Do této kategorie jsou zahrnuti ti, kteří v Humpolci bydlí, nebo jsou přes týden ubytovaní na internátu, případně sami uvádějí, že v Humpolci kromě studia tráví svůj volný čas.

Pod pojmem „volný čas“ si může každý představit něco jiného. „Volný čas je možno chápat jako opak nutné práce a povinností, dobu, kdy si své činnosti můžeme svobodně vybrat, děláme je dobrovolně a rádi, přinášejí nám pocit uspokojení a uvolnění. Z hlediska dětí a mládeže nepatří do volného času vyučování a činnosti s ním související, sebeobsluha, základní péče o zevnějšek a osobní věci, povinnosti spojené s provozem rodiny, domácnosti, výchovného zařízení i další uložené vzdělávání a další časové ztráty.“¹¹

Objektivní obsah tohoto pojmu není pro tuto práci příliš důležitý. Důležitější je, co si pod ním vybaví konkrétní člověk a jak tento čas stráví.

V dotazníku bylo uvedeno několik činností, které by mohly naplňovat volný čas mladého člověka. Respondenti vybírali z těchto možností, případně dopsali činnost, která zde uvedena nebyla, a označili, jakým způsobem tráví svůj volný čas.

---

¹¹ Pávková15

způsob trávení volného času	ZŠ	SOUT	SZeŠ	SOUO	gym.	celkem
poslouchání hudby	14	12	15	13	20	74
povídání si s přáteli	17	9	18	15	15	74
sport	19	15	13	3	14	64
sledování televize, videa	10	9	8	8	16	51
chození po hospodách	5	12	14	10	8	49
práce na PC, internetu	12	8	5	9	11	45
pomoc rodičům doma	10	3	5	6	13	37
„nicnedělání“ s přáteli	7	8	8	4	3	30
pobyt v přírodě	4	5	3	5	12	29
četba knih	2	0	4	4	13	23
návštěva kina	5	0	5	3	9	22
vlastní produkce hudby	1	4	1	0	6	12
„nicnedělání“ sám(a)	2	3	1	0	5	11
návštěva zájmových kroužků	2	0	2	0	7	11
tanec	3	0	4	1	3	11

Nejvíce mladých lidí tráví svůj volný čas posloucháním hudby a povídáním si s přáteli. Další oblíbenou činností jsou nejrůznější sportovní aktivity, sledování televize nebo videa. Ne příliš dobré svědectví udává další příčka v žebříčku preferovaných aktivit. Jedná se o chození po hospodách a podobných zařízeních. Na šesté příčce volnočasových aktivit mládeže je práce na počítači a internetu. Po těchto činnostech se mladí lidé věnují pomoci rodičům v domácnosti, nicnedělání s přáteli a pobytu v přírodě. Další činnost, kterou mladí vyplňují svůj volný čas je četba knih, vlastní hra na hudební nástroj nebo zpěv. Nejméně mladých lidí se věnuje činnosti „nicnedělání“ sám(a), návštěvě zájmových kroužků a tanci.

Ovšem srovnáme-li činnosti, kterými se zabývá jedna věková kategorie v rozlišení podle navštěvované školy, jsou patrné určité rozdíly. Na základní škole se nejvíce mladých lidí (tedy děti starší 15 let) věnuje různým druhům sportu, dále povídání si s přáteli a poslouchání hudby. Nejméně se mládež věnuje návštěvě zájmových kroužků, „nicnedělání“ sám(a) a hře na hudební nástroj případně zpěvu. Na středních školách je náplň volného času rozdílná podle zaměření školy, kterou respondenti navštěvují. Mládež v technickém učilišti se stejně jako na základní škole věnuje nejvíce sportu. Tyto výsledky jsou do značné míry dány tím, že tuto školu navštěvují převážně chlapci¹², kteří se obecně věnují sportu více než dívky. Poslouchání hudby a pobyt v hospodách a podobných zařízeních obsadilo

¹² Mezi respondenty byla pouze jedna dívka. Ovšem i tento počet je překvapivý, protože respondenty se stala třída autoelektrikářů.

další příčky v žebříčku provozovaných aktivit ve volném čase učňů v technickém učilišti. Nikdo z dotázaných na této škole se nevěnuje četbě knih, návštěvě kina, navštěvování zájmových kroužků a tanci. Na střední zemědělské škole se mládež nejvíce věnuje povídání si s přáteli, chození po hospodách a posluchu hudby. K nejméně preferovaným činnostem patří vlastní produkce hudby (hraní na hudební nástroj nebo zpěv), „nicnedělání“ sám(a) a navštěvování zájmových kroužků. Stejná věková kategorie na obchodním učilišti se nejvíce věnuje povídání si s přáteli, poslouchání hudby a chození po hospodách. K nejméně oblíbeným patří činnosti stejné jako na zemědělské škole, to znamená vlastní produkce hudby, „nicnedělání“ sám(a) a navštěvování zájmových kroužků. Na gymnáziu se mládež nejvíce věnuje poslechu hudby, sledování televize a povídání si s přáteli, nejméně se věnuje „nicnedělání“ s přáteli nebo sám(a) a tanci.

Respondenti mohli označit z nabízených činností takové, kterými by se zabývali, kdyby měli více volného času. V tomto případě by jej trávili jiným způsobem, než tomu je ve skutečnosti. Vyhodnocení těchto přání dopadlo následovně.

způsob trávení volného času	ZŠ	SOUT	SZeŠ	SOUO	gym.	celkem
sport	11	6	12	7	14	50
povídání si s přáteli	13	5	9	9	9	45
poslouchání hudby	7	7	8	4	7	33
pobyt v přírodě	2	4	4	5	11	26
četba knih	2	1	3	5	14	25
návštěva kina	6	2	2	7	7	24
práce na PC, internetu	7	3	4	3	5	22
sledování televize, videa	5	8	3	3	3	22
pomoc rodičům doma	5	3	4	2	6	20
nicnedělání s přáteli	7	5	2	2	3	19
chození po hospodách	4	4	6	3	1	18
tanec	5	0	6	3	3	17
návštěva zájmových kroužků	4	2	3	2	6	17
vlastní produkce hudby	2	4	1	1	1	9
nicnedělání sám(a)	3	3	0	0	0	6

Na první příčce přání trávení volného času by se umístily nejrůznější sportovní aktivity, dále povídání si s přáteli, poslouchání hudby následované pobytem v přírodě a četbou knih, případně návštěvou kina. Velmi malá část mládeže

by si přála trávit svůj volný čas „nicneděláním“ sám(a) a hraním na hudební nástroj nebo zpěvem.

Přání trávení volného času se také liší podle navštěvované školy. Na základní škole by si mládež chtěla více povídat s přáteli, teprve po této činnosti se věnovat sportu. Hrát na hudební nástroj nebo zpívat, číst knihy a být v přírodě by chtěla pouze malá část dotázaných. Mezi přání mládeže v technickém učilišti patří převážně pasivní činnosti (sledování televize a poslouchání hudby) společně se sportovním vyžitím. Minimální zájem je o četbu knih, navštěvování kina, práci na výpočetní technice a internetu a „nicnedělání“ sám(a). Na zemědělské škole by mládež chtěla sportovat, povídat si s přáteli a poslouchat hudbu. Absolutní nezájem na této škole je o „nicnedělání“ sám(a) a minimální zájem o vlastní hudbu nebo zpěv a o chození do kina. V obchodním učilišti by opět mezi atraktivní činnosti patřilo povídání si s přáteli, dále sport a navštěvování kina. Není zde zájem o „nicnedělání“ sám(a), o hudbu z vlastní aktivity, navštěvování zájmových kroužků, stejně tak pomoc rodičům v domácnosti nebo „nicnedělání“ s přáteli. Na gymnáziu by patřily mezi preferované aktivity sport a překvapivě četba knih, případně pobyt v přírodě. Zájem opět není o „nicnedělání sám(a)“, o vlastní hudbu a chození po hospodách.

Ve srovnání reálného trávení volného času a přáním v trávení tohoto času došlo ke značnému propadu aktivity „chození po hospodách nebo podobných zařízeních“. Přáním humpolecké mládeže tedy zřejmě není vysedávat v těchto prostorách. Příčinou, proč mládež navštěvuje tato zařízení, může být skutečnost, že si mladí lidé chtějí spolu popovídat, ovšem za špatného počasí není možné toto uskutečnit jinde než právě v hospodách nebo obdobných prostorách. Tuto mou domněnku potvrzují výsledky další otázky z dotazníku.

Bylo definováno zařízení: Místo, kde by mladý člověk mohl trávit svůj volný čas, posedět s přáteli, zahrát si nějaké hry, vybrat si z nabídky volnočasových aktivit a podobně a nemuselo by se zde platit. Toto zařízení by v Humpolci uvítalo 73% dotázaných, opačného názoru je 23%, 4% uvádí, že takové zařízení ve městě už existuje. Tito respondenti si představují pod takovýmto zařízením sportovní hřiště (Sokolský stadion), zříceninu hradu Orlík, Swing klub Zálesí nebo Tipsport bar. Ovšem ani jedno z těchto čtyř jmenovaných míst neodpovídá v otázce definovanému zařízení.

V dotazníku jsem se zajímala, zda mládež navštěvuje nějaké konkrétní zařízení, které je určené pro trávení volného času. Nejvíce respondentů (62%) z nejrůznějších důvodů nenavštěvuje žádné volnočasové zařízení. K tomuto číslu lze připočítat další skupinu mladých lidí, kteří tato zařízení nenavštěvují z důvodu nedostatku času (7%) nebo nedostatku finančních prostředků pro tyto návštěvy (1%). Zbývající část (30%) volnočasová zařízení navštěvuje. K zařízení, která respondenti uváděli, patří základní umělecká škola, dále TJ Jiskra, případně skautský oddíl. Nikdo neuvádí, že navštěvuje Středisko volného času, což je dáno tím, že v době vyplňování dotazníků toto zařízení ještě neexistovalo.

Na otázku, zda respondenti mohou v Humpolci dostatečně realizovat své zájmy, tedy jestli je dostatek prostorů a zařízení pro uskutečňování těchto svých oblíbených činností, odpovědělo 36% dotázaných kladně a 38% záporně. Zájmy zbývajících 26% respondentů nejsou náročné na specifické podmínky a mohou je provozovat téměř kdekoliv. Největší množství odpovědí na tuto otázku bylo záporných. Tato skutečnost může ukazovat na různé důvody. Jedním může být, že se jedná o široké spektrum nejrůznějších zájmů a není možné, aby v poměrně malém městě byla tak velká nabídka specializovaných zařízení. Jiným důvodem je, že některé zájmy např. v oblasti sportu (vysokohorská turistika, lezení po skálách, lanové překážky apod.) vyžadují velmi specializované podmínky, které není možné zajistit. Jiným důvodem může být, že se sice jedná o uskutečnitelné podmínky, které však ve městě nejsou a nikdo kompetentní nemá zájem o to, aby tyto podmínky zde byly vytvořeny. Společnost by se měla starat, aby děti a mládež mohly své společensky přijatelné zájmy provozovat, protože se tak předchází společensky nežádoucím vlivům.

Poslední otázka v mém dotazníku byla zcela otevřená. Respondenti měli popsat zařízení, které by v Humpolci nechali vybudovat, kdyby o tom mohli rozhodovat. Odpovědi na tuto otázku byly velmi různorodé a do značné míry se v nich odráželo to, jakou školu dotyčný pisatel navštěvuje. Žáci ze základní školy by nechali vybudovat velký sportovní areál, kde by nemělo chybět volejbalové a fotbalové hřiště, součástí by byl také aquapark se zábavným centrem, a nejlépe, aby zde bylo také lanové centrum. Další skupinka školáků by nechala postavit nákupní centrum, případně nonstop nebo letiště. Respondenti z technického učiliště by pro změnu uvítali motokrosovou dráhu, ale souhlasili by také se sportovním

areálem a letištěm. Našli se také příznivci hudby, kteří by nechali zbudovat koncertní halu případně hudební klub. Objevili se i zájemci o vystavění další hospody. V obchodním učilišti zůstali do jisté míry věrni svému profesnímu zaměření a vybudovali by kavárnu nebo restauraci se sportovním vyžitím, nepohrdli by ani bazénem. K přání na zemědělské škole patřilo vystavět atletické hřiště se sportovní školou a se střelnicí, u kterého by se nacházelo fitcentrum a tělocvična pro Breke dance. Našly se i návrhy pro vybudování obchodního centra, případně městské hromadné dopravy. Studenti gymnázia by chtěli vytvořit opět sportovní areál s bazénem a saunou, také lanové centrum nebo jiné adrenalinové sporty, diskotéku, čajovnu nebo kavárnu, nejlépe s přístupem na internet, ale také zařízení, kde by bylo možné rozvíjet své vzdělání.

Část těchto zařízení samozřejmě již v Humpolci existuje. Jedná se především o běžná zařízení a prostory, jako jsou fotbalové a volejbalové hřiště, nejrůznější obchody, hospody a restaurace, fitcentrum, tělocvičny, diskotéky. Ovšem někdy tato zařízení nesplňují dané představy, případně není možný volný přístup do prostor např. volejbalového hřiště, které je přístupné za 200,- Kč za hodinu.

Značné množství dotázaných (29%), jejichž zástupci jsou ze všech humpoleckých škol, by nechali vybudovat zařízení, kde by bylo možné posedět a popovídat si s kamarády, zahrát si nějaké hry (fotbálek, šipky, kulečnick apod.). Toto zařízení by mělo být určené především pro mládež (cca starší 15 let). Dotázaní by si přáli, aby zde platila pravidla jako zákaz alkoholu, kouření a drog, samozřejmě neničit vybavení. Z popisu zařízení ze strany dotázaných by se mělo jednat o klub pro mládež zřejmě ve stylu nízkoprahového zařízení nebo volnočasového centra, kde by ale nebylo podmínkou pravidelné navštěvování aktivity, kterou si návštěvníci zvolili v danou dobu (např. na začátku školního roku), ale možnost využívat spontánní aktivity dle momentální nálady. Takovéto zařízení v Humpolci skutečně není.

2. Jak pracovat s mládeží

Smyslem této práce je navrhnout nové zařízení pro mládež v Humpolci, proto je nutné vycházet z metod, které jsou využívány pro tuto věkovou kategorii. Teorií práce a pastorace mládeže se bude zabývat celá tato kapitola.

2.1 Psychologický pohled na mládež

Dříve než přistoupím k popisu konkrétních metod práce, je dobré uvědomit si, co prožívá člověk v tomto věku ve své psychické oblasti. Z hlediska biologického vývoje doznívá pubescence, dochází ke zklidnění tělesného vývoje, zpomalení růstu. Tvary těla jsou ladnější, jedinec je tělesně zdatný, pohlavně zralý, pohybová koordinace dosahuje vysoké úrovně. Kritičnost k vlastnímu vzhledu má vliv na psychiku a sebevědomí. V rozumové oblasti se zjemňuje vnímání, systematičnost. Oproti předchozímu období je lepší koncentrace, intenzita a záměrnost pozornosti. Představitost je přesná a bohatá, doplněná o originální asociace. Tvůrčí fantazie podporuje pokusy o uměleckou tvorbu a denní snění. Paměť je logická, má větší kapacitu, trvalost a přesnost. V myšlení je dosaženo vrcholu všech kognitivních operací a forem. Řeč je živá, barvitá, tvořivá, s humorem. V citovém životě dochází k postupné stabilizaci, lepšímu sebeovládání, uklidnění citů, které jsou však dále intenzivní, trvá ambivalence. Vyvíjejí se vyšší city: morální (vlastní úvahy o dobru a zlu), intelektuální (studijní specializace, zájmy, touha cestovat), estetické (prožívání krásy v umění, přírodě, lidských vztazích). Od impulsivnosti se přechází k rozvážnosti, cílevědomosti a vytrvalosti. Mladý člověk se více zamýšlí nad svými životními plány, ideály a nad svým životním uplatněním. V náročných situacích hrozí zkratovitě jednání, které může vést až k suicidálnímu jednání. Z hlediska sociálního vývoje je dosažen pocit rovnosti s dospělými. Významná je kritičnost k autoritám. Dochází k přechodu ze základní na střední školu, někteří dosáhnou ekonomické samostatnosti. Velký význam má vrstevnická skupina,

konformita, kamarádství. Objevují se přátelství na celý život, může dojít předčasněmu těhotenství a sňatkům. Vyrůstá zájem o společenské dění.¹³

2.2 Pedagogické ovlivňování volného času

Základní roli ve volném čase dětí a mládeže by měla hrát rodina, ovšem vlivem současného způsobu života tomu tak mnohdy nebývá (rodiče pro pracovní vytížení nebo z jiných důvodů se nevěnují svým dětem). V lepším případě se snaží svým ratolestem kompenzovat nejrůznějším způsobem svůj „nezájem“, např. finančně podporují své potomky v navštěvování nějakého zájmového útvaru. V horším případě se rodiče vůbec nezajímají o to, jak jejich syn nebo dcera tráví celé dny. „Rodiny, které neplní dobře svoji výchovnou funkci, se velmi často vyznačují nezájmem o to, jak dítě tráví svůj volný čas.“¹⁴ Proto rodinu v této oblasti mohou suplovat nebo negativní vliv problémových rodin kompenzovat nejrůznější instituce a organizace.

Z výchovných důvodů je žádoucí pedagogické ovlivňování volného času dětí a mládeže. Podmínkou však je, aby toto vedení bylo nenásilné, nabízené činnosti pestré a přitažlivé, účast na nich dobrovolná.¹⁵

Oblast psychického prožívání mladého člověka se do jisté míry odráží ve způsobu práce s mládeží podle Jima Burnse, který je prezidentem Národního institutu pro práci s mládeží v Kalifornii. Uvádí šest zásad, které jsou důležité pro účinnou práci s mládeží:

- Tým lidí, který pracuje s mládeží v rámci jednoho zařízení, musí dobře spolupracovat, mít mezi sebou dobré vztahy, ve svých postupech si vzájemně neodporovat. Případné rozpory uvnitř týmu jednak znesnadňují vlastní práci a jednak se tato napjatá atmosféra může přenášet také na ty, kterým se má tým věnovat. Je zcela neprofesionální, jestliže se pracovníci před klienty vzájemně ponižují, nebo pomlouvají.

- Mládež sleduje, naslouchá a občas také napodobuje jednání členů týmu, z tohoto důvodu není přípustné, aby byly mladé generaci předkládány negativní

---

¹³ viz Pávková 85

¹⁴ viz Pávková 17

¹⁵ viz Pávková 15

vzory. Každý pracovník s mládeží si musí uvědomit, že napodobování je velmi nakažlivé. S touto skutečností je nutné počítat, protože kopírované chování se často uskutečňuje nevědomě.

- Nezbytné je pozitivní přijetí každého člověka, takového, jaký je (i s jeho chybami). To ale neznamená, že je nutné souhlasit se vším, co konkrétní člověk dělá. Přesto, že někdo udělal chybu, má právo dostat novou šanci.

- Vést od závislosti na lidech k závislosti na Bohu, ovšem ne prostřednictvím manipulování.

- S mládeží pracovat nejen od úřednického stolu v kanceláři a „lákat“ ji do svého zařízení, ale setkat se s mladými v jejich přirozeném prostředí. Dát najevo, že pracovník má o mladé lidi zájem, navazovat kontakt z vlastní iniciativy. Z prostředí cílové skupiny je možné se mnoho dovědět, lépe pochopit její názory a myšlení.

- Věnovat mladým lidem pozornost a dostatek času.¹⁶

Pro efektivní práci s mladými je vhodné zvolit nedirektivní přístup, ve kterém je vytvářen pocit jistoty, vztah důvěry a úcty. „Jde o to poskytnout mladému člověku bezpečné místo a pomoci mu spojit budování své identity a osvojování různých sociálních rolí s „něčím větším“, než je on sám (ve smyslu sociálním, zapojit se do skupiny vrstevníků, „patřit někam“, nebo i ve smyslu metafyzickém – prožitek transcendence).“¹⁷ „Členství ve vrstevnické skupině je důležitým faktorem zdravého vývoje jedince.“¹⁸

„Cílem výchovného působení je připravit mladé lidi na to, aby byli schopni fungovat jako samostatní a nezávislí členové společnosti... Aby vychovávaný přestal vychovatele potřebovat.“¹⁹ Z tohoto důvodu je vhodné vedení k autonomii, rozvíjet hodnoty a postoje vychovávaných, ale také vést k převzetí odpovědnosti za vlastní jednání (např. zapojit mládež do plánování a spolurozhodování, hodnocení činností a situací). Budovat pocit větší jistoty, radosti a uspokojení v životě.

---

¹⁶ viz Burns 11nn

¹⁷ Pávková 44

¹⁸ Pávková 36

¹⁹ Pávková 61

Dosažení těchto cílů lze prostřednictvím vzájemného respektování a účinné motivace. Dávat možnost uplatnit své specifické vloh, rozvíjet pozitivní charakterové vlastnosti, důvěru a sebedůvěru, prožít úspěch. Prostřednictvím volnočasových aktivit je možné snižovat nespokojenost, stres, nudu, nedostatek pohybu, ztrátu tvořivosti a odcizení.

Rozdíl obecných a církevní metod práce s mládeží spočívá v tom, že církev chce motivovat člověka k víře a k setkání s Kristem, tzn. společenství s Bohem. „Prožívat svobodu, která pochází ze svrchovanosti Boží, kterou Ježíš zvěstuje a přináší.“²⁰ Dosažením těchto cílů se zabývají pastorační koncepce používané v římskokatolické církvi.

2.3 Pastorage

Dříve než uvedu koncepcí práce s mládeží, kterými se řídí katolická církev, přiblížím pojem „pastorage“.

Pastorací se rozumí taková činnost, „která respektuje člověka v jeho jedinečnosti, přistupuje k němu z pozice věřících křesťanů, doprovází ho v jeho obtížích, nemoci, utrpení či umírání a pomáhá mu k lidsky důstojnému zvládnutí jeho životní situace včetně smrti, a to na jemu dostupné úrovni víry s perspektivou jejího možného rozvoje.“²¹ Toto doprovázení životem se nemá soustředit pouze na křesťany, ale na všechny lidi. Také Ježíš Kristus se staral o každého, kdo u něho hledal pomoc. „Zkušenost ukazuje, že pastýřská péče bývá vyhledávána i těmi, kdo do církve nepatří, a přesto právě v ní hledají pomoc.“²² I přes tuto skutečnost je pastorage nejvíce využívána křesťany, kteří k tomuto druhu pomoci mají blíže, což je dáno také tím, že v mnoha případech je pastorační péče redukována na udílení svátostí.

Vlastní pastorační činnost se dělí podle různých cílových skupin, které mohou tvořit nemocní, lidé z okolí nemocného, senioři, snoubenci, rodiny s dětmi, děti, mládež atd.

---

²⁰ tamtéž

²¹ Opatrný 4

²² Opatrný 5

2.3.1 Definice pastorage mládeže

Pastorage mládeže v dnešním pojetí zahrnuje všechny aktivity, kterými se křesťané snaží podílet na realizaci Božího záměru s mladými lidmi. Přitom se bere ohled na konkrétní životní podmínky mladého člověka. Pastorage mládeže zahrnuje širokou oblast, do které kromě výchovy v rámci rodiny a školy patří také oblast volného času, sociální práce, práce s médii zaměřenými na mládež, poradenství a práce s různými zvláštními skupinami mládeže.²³ Pastorage mládeže se nezaměřuje pouze na věřící, ale na všechny mladé lidi.

2.3.2 Cíle pastorage mládeže

Evangelizačním cílem pastorage mládeže je „dovést mladého člověka k setkání s živým Kristem přítomným v církvi.“²⁴ Papež Jan Pavel II. říká, že všichni mladí lidé musí cítit, že církve má o ně zájem, proto se má celá církev stále více nasazovat ve prospěch mládeže.²⁵ Ze strany církve existuje ještě jiný rozměr práce s mládeží - diakonický. „Církev chápe práci s mládeží jako součást své služby... Práce s mládeží má být nesobeckou službou církve mládeži.“²⁶ Tento rozměr otvírá prostor pro aktivity, které zcela nesouvisí s katolickou vírou, ale reagují na konkrétní potřeby člověka. To je smyslem evangelizace, tzn. vnášet do každodenního života člověka duch evangelia.²⁷ Přitom se pojem práce s mládeží neomezuje na explicitně náboženskou tematiku. „Do církevní práce s mládeží patří všechny složky mládežnické práce, pokud jsou motivovány vírou.“²⁸

„Pastorage mládeže má mladým lidem umožnit, aby prožili, že právě křesťanská víra otevírá více než jiné světonázorové nabídky cestu k seberealizaci, a tím odpovídá na otázku po smyslu života, po štěstí a identitě mladého člověka.

---

²³ viz Kaplánek 9

²⁴ Balík 31

²⁵ viz Pastorační plán Sekce 24

²⁶ Kaplánek 37

²⁷ srov. Kaplánek 42

²⁸ Kaplánek 37

Příčemž se do těchto otázek musí také vždy zahrnout otázka štěstí, spásy a identity všech lidí.“²⁹

2.4 Pastorační koncepce římskokatolické církve pro práci s mládeží

V rámci České republiky jsou nejčastěji realizovány dvě do určité míry rozdílné metody, které se zabývají pastorační mládeží. Jednu z těchto pastoračních metod vytvořila Sekce pro mládež České biskupské konference a druhou Salesiánská provincie Praha.

2.4.1 Pastorační plán Sekce pro mládež České biskupské konference

ČBK se zaměřuje při pastorační mládeži na „konkrétní potřeby mladého člověka, ale nezůstává jen u nich. Pomáhá mladému člověku odkrývat hluboké otázky, které mu současná převládající mentalita cenzuruje a nedovoluje položit. Tak se vytváří v mladém člověku prostor pro spásný dialog, ve kterém se otevírá Kristu a jeho poselství. Nezůstat tedy jen u povrchních potřeb, ale jít do hloubky, je zcela zásadní. Odpovědi na podstatné otázky života mladých lidí jim pomohou řešit i konkrétní potřeby a ve svém důsledku jsou pak i odpovědi na potřeby církve a společnosti.“³⁰ Sekce pro mládež si klade za svůj cíl zprostředkovat mladému člověku setkání s Bohem skrze církev, která se má stát domovem a školou společenství.³¹

Základní strategií Sekce je působit na mladé lidi prostřednictvím jejich vrstevníků tzn. že mladí lidé se nepovažují pouze za pasivní příjemce pastorační, ale na její realizaci se podílejí mladí lidé, kteří skrze formaci dosáhli určitého stupně zralosti. K formaci mladých lidí používá Sekce pro mládež ČBK několik nástrojů, kterými jsou:

---

²⁹ Kaplánek 38n

³⁰ Identita 9

³¹ srov. Balík 155n

a) diecézní centrum pro mládež (DCM), které „je pověřeno pastorační mládeže v diecézi. Zde se vyvíjí pastorační činnost na co nejširší a nejobecnější úrovni“³² Mezi aktivity DCM patří především zajišťování setkávání mládeže s biskupem prostřednictvím diecézních setkání mládeže, podporování zakládání společenství ve farnostech, školách apod., provádění formačních činností, jimiž podporuje aktivitu mladých v jednotlivých farnostech (zajišťování tzv. animátorských kurzů viz níže) a další činnosti. Nesmí se stát pouhým úřadem, ale živým organismem v oblasti pastorační.

b) diecézní centrum života mládeže (DCŽM), což je „dům, který je stále otevřený mladým lidem. Vyžaduje se, aby zde trvale pracoval pro mládež alespoň jeden kněz ve spolupráci se stálým týmem“³³ Tato dvě centra spolu úzce spolupracují.

c) kaplani pro mládež v děkanátech (vikariátech) jsou kněží, kteří se z pověření svého biskupa věnují pastorační mládeže na určitém územním obvodu (děkanátu nebo vikariátu), do kterého spadá více farností. Tito kaplanové spolupracují s DCM a DCŽM.

d) laičtí zástupci za děkanát – animátoři děkanátu (vikariátu), „jsou mladí lidé, kteří přijímají dobrovolnou službu laického zástupce za děkanát.“³⁴ Tedy pomocníci vikariátních kaplanů pro mládež z řad mladých lidí, kteří projdou formací animátorů. Tak se do činností určených pro mládež zapojují ti, kteří zároveň patří do cílové skupiny Sekce respektive DCM.

Mezi dlouhodobé cíle patří, aby „společenství církve bylo neustále schopno oslovovat mladé lidi, být pro ně referenční skupinou a formovat z nich vyzrálé katolické osobnosti. Pro práci Sekce to především znamená nevěřícím zprostředkovat pozitivní zkušenost s církví, popřípadě odstraňovat předsudky; sympatizující přivést k aktivnímu postoji hledání; hledající uvést na cestu katechumenátu; věřícím nepropraktikujícím pomoci setkat se s Kristem, objevit společenství církve a nastoupit cestu křesťanské formace; věřícím praktikujícím přispět k prohloubení víry, k duchovnímu růstu a k přijetí spoluzodpovědnosti v církvi a ve společnosti,

---

³² tamtéž 27

³³ Pastorační plán Sekce 29

³⁴ tamtéž 31

napomáhat k rozpoznání a k volbě osobního povolání.“³⁵ Sekce je otevřena k podnětům a ohlasům ze strany mladých lidí, kterým je přikládána značná váha.

Základními prioritami Sekce jsou zejména „podpora formace animátorů mládeže; rozšíření a zdokonalení formace kněží a laiků zapojených v pastoraaci mládeže; přispění k lepšímu kontaktu mladých lidí s biskupem; zdokonalení zpětné vazby pro biskupy; podpora malých společenství; rozvíjení mezinárodních kontaktů a spolupráce; objevování nové cesty v pastoraaci mládeže na základě zkušeností a rozborů; zajištění trvale udržitelného rozvoje v personálních otázkách na všech úrovních; budování informační sítě pro mládež.“³⁶

K výchově mladých lidí organizuje DCM animátorské kurzy, prostřednictvím kterých jsou jejich účastníci intenzivněji formováni Božím slovem; školou prožívání modlitby, liturgie a svátostí; metodikou „vedení“ společenství. Jedním z úkolů těchto kurzů je také zpětná vazba mladých lidí k DCM a biskupovi. Noví animátoři se učí spolupracovat a plánovat, protože se také podílejí na přípravě a organizaci, např. programu pravidelných diecézních setkání mládeže. Při těchto setkáních se hodně hovoří o Bohu a předpokládá se, že se všichni účastníci pohybují v katolickém prostředí, že žijí katolickou vírou. Setkávání animátorů je zároveň vzorovým setkáváním společenství mládeže,³⁷ ze kterého je možné inspirovat se pro místní setkávání mládeže v jednotlivých farnostech.

2.4.2 Výchovně pastorační projekt salesiánské provincie

Salesiánský pastorační projekt mládeže navazuje na dílo svého zakladatele dona Boska, který se věnoval především mládeži (respektive chlapcům – výchova chlapců a dívek se odehrávala v této době odděleně) na okraji společnosti. „Snažil se bezdomovcům dát domov, nezaměstnaným najít práci, nevzdělaným poskytnout kvalifikaci, všechny vést k zakotvení v Bohu.“³⁸ Cílovou skupinou jsou:

- „mladí lidé, kteří nemají dostatečnou životní orientaci, nejsou schopni ji sami aktivně hledat nebo nemají nikoho, kdo by jim v tom pomohl,

---

³⁵ tamtéž 25

³⁶ tamtéž 25

³⁷ srov. Identita 4

³⁸ Výchovně pastorační projekt salesiánské provincie Praha 3

- mladí lidé, kteří žijí v sociálně slabších poměrech, které omezují možnost jejich životního uplatnění,
- mladí lidé, kteří vyrůstají v neúplných nebo rozvrácených rodinách, kteří jsou citově nenaplnění a doposud se nezařadili do žádných výchovných struktur (okrajová mládež)
- mladí lidé z národnostních menšin, kteří se těžko integrují do našeho kulturního prostředí (zvláště Romové),
- mladí lidé, kteří trpí různými závislostmi (drogy, alkohol, automaty apod.) nebo se dopouštějí trestné činnosti (problémová mládež).³⁹

Pro realizaci svého poslání hledají salesiáni mladé lidi, kteří jsou ochotni spolupracovat na tomto díle. Jsou to:

- „mladí lidé z dobrých křesťanských rodin, zvláště z farností spravovaných salesiány,
- mladí lidé, kteří prošli nějakou salesiánskou výchovnou strukturou (oratoří, střediskem mládeže, internátem, „chaloupkami“ apod.)
- mladí lidé, kteří se z jakéhokoli důvodu rozhodli pracovat pro mladé v salesiánském duchu,
- chlapci, kteří mají blízko k salesiánskému zasvěcenému životu.“⁴⁰

Specifikem salesiánské práce s mládeží je tzv. „preventivní systém“. Snahou je předcházet nežádoucímu způsobu chování. Toho je dosaženo tak, že se mladým lidem nabídne způsob trávení volného času, který je pro společnost přijatelný. Jde o umění vychovávat kladnými hodnotami.

Salesiáni budují svá střediska, která fungují jako nízkoprahová zařízení, tzn. že jsou stanovena minimální pravidla pro návštěvníky (zákaz alkoholu, drog, kouření, agresivní chování apod.) a je zde široká nabídka volnočasových aktivit. Ve středisku „se uplatňuje princip asistence. Tímto pojmem se rozumí přítomnosti

---

³⁹ Tamtéž 2n

⁴⁰ tamtéž 4

salesiánů a jejich spolupracovníků mezi mladými, kterou používají tak, že žijí s nimi, navazují k nim osobní vztah a jsou „animátory“⁴¹ jejich aktivit.“⁴²

2.4.3 Srovnání obou koncepcí

Jestliže srovnáme výše nastíněné metody pastorační mládeže v ČR, zjistíme, že obě si kladou stejný základní cíl, tedy život s Bohem. Rozdíl je ale ve způsobu jeho dosahování a ve skupině, pro kterou je koncepce primárně určena. Podíváme-li se na popis cílové skupiny ČBK, je na první pohled patrné, že se jedná o křesťanské zaměření. Naproti tomu salesiánská koncepce je orientovaná více na sociální stránku člověka. V definování cílové skupiny není ani slovo o Bohu a křesťanství. Život s Bohem je tedy poněkud vzdálenějším cílem, než je tomu u ČBK, kde je život s Bohem ve středu zájmu. Další rozdíl obou metod spočívá v tom, že salesiánský pastorační projekt se více zaměřuje na přímé působení na mladé lidi, kteří se sice nehlásí k víře v Boha, ale určitým způsobem vypadávají z běžné společnosti – ocitají se na jejím okraji, svou činností se podílejí na předcházení negativním jevům. Naproti tomu se pastorační plán Sekce pro mládež ČBK více zaměřuje na formaci aktivních věřících – katolíků. Z tohoto důvodu je salesiánská koncepce orientovaná na širší skupinu mladých lidí. Definované skupině jsou přizpůsobeny také prostředky a metody k dosažení vytyčeného cíle.

Obě koncepce se shodují v tom, že k dosažení svých cílů využívají působení mladých lidí, kteří procházejí různě intenzivní formací. Tito mladí mají působit na své vrstevníky. Nejedná se o konkurenci v pastorační mládeže, ale vedení různým způsobem ke Kristu.

---

⁴¹ animátor je člověk, který v nějaké skupině lidí nebo v prostředí, kde žije, zastává roli jistého moderátora nebo lépe oduševňovatele (z lat. anima = duše)

⁴² Výchovně pastorační projekt salesiánské provincie Praha 4

3. Návrh na zlepšení práce s mládeží v Humpolci

Protože se koncepce Sekce pro mládež ČBK primárně soustřeďuje na mladé z řad praktikujících katolíků, není vhodné ji v plné míře využívat pro práci s touto věkovou skupinou v Humpolci. Více tento styl práce může realizovat přímo farnost, respektive sama mládež při svých setkáních. ČBK si klade za cíl formovat (nejen) mravně mladé lidi, proto není na škodu, aby práci s mládeží vykonával člověk, který prošel některým formačním programem v tomto duchu (např. animátorským kurzem).

Salesiánská koncepce se zaměřuje na širší cílovou skupinu mladých lidí a na preventivní předcházení negativním jevům, proto je vhodnější využít ji pro práci s mládeží v Humpolci. Ovšem i to má své úskalí. Salesiánské oratoře jsou zřizované v místech, kde působí členové tohoto řádu, protože specifikem jejich práce je, že jsou mezi mladými přítomni salesiáni a jejich spolupracovníci. Proti využití výchovného plánu salesiánské provincie také mluví velikost města. Salesiánské oratoře jsou ve velkých městech (Praha, Brno, Pardubice, Plzeň...), kde je možné vytvořit větší středisko, které nabízí nejrůznější zájmové útvary a škálu aktivit pro volný čas. V Humpolci již existuje Středisko volného času a z ekonomických důvodů není možné, by zde byla dvě nezisková zařízení nabízející stejné nebo podobné služby.

Z těchto důvodů (nelze v čisté formě uplatnit ani jednu z výše uvedených koncepcí) navrhuji využít z každého uvedeného pastoračního plánu část z jeho myšlenek. Od salesiánů převzít zaměření na všechny členy mládeže a způsob práce v nízkoprahovém klubu, od ČBK převzít vedení k životu s Bohem. Ovšem toto vedení nesmí být násilnou formou (tím nechci říci, že by ČBK používala k dosahování svých cílů násilné přesvědčování). Spíše předkládat klientům vzory křesťanského života prostřednictvím chování pracovníků klubu a být otevřený k rozhovoru o duchovní oblasti člověka, o Bohu, případně stálé vyvěšení nabídky na nejrůznější setkání křesťanské mládeže, ať už v rámci farnosti, vikariátu, diecéze atd. Další možnost, jak přiblížit církev mladým lidem, je spolupráce zařízení pro mládež a farnosti.

3.1 Co v současné době nabízí Římskokatolická farnost v Humpolci mládeži

Posláním církve je hlásání radostné Boží zvěsti. Toto hlásání se uskutečňuje především prostřednictvím vlastního života církve, který se soustřeďuje na svátostnou službu (slavení svátostí – křest, biřmování, eucharistie, svátost smíření, manželství, kněžství, pomazání nemocných), vzdělávání (výuka náboženství, příprava na svátosti, odborné přednášky z oblasti teologie), charitativní a sociální službu (česká katolická charita) a konečně setkávání ve společenství.

Je toho mnoho, co může církev nabídnout každému člověku. Podmínkou je touha a zájem ze strany člověka, církev je otevřena každému. V humpolecké římskokatolické farnosti se uskutečňují nejen bohoslužby, liturgické obřady a pobožnosti, ale také je lidem nabídnuto duchovní doprovázení životem, např. formou duchovních rozhovorů. Součástí života farnosti jsou zájezdy na poutní místa, ale také aktivity, které nejsou zcela vázány na duchovní oblast člověka. Jsou to spolupráce s Českou katolickou charitou, např. účastí na Tříkrálové sbírce, schůzky dětí a ministrantů, pořádání Farního a dětského dne, případně ohňů u nejrůznějších příležitostí. Dále farnost spolupracuje s probační a mediační službou tím, že je zde možné plnit trest obecně prospěšných prací.

Všechny uvedené aktivity jsou nabídnuty také mladým lidem, kteří se jich mohou účastnit pouze jako pasivní „příjemci“, ale také jako aktivní účastníci nebo iniciátoři něčeho nového (pokud to není proti církvi). V této farnosti se však ještě uskutečňuje jedna aktivita, jejíž cílovou skupinou je mládež. Jedná se o společenství mládeže.

3.1.1 Aktivity mládeže v humpolecké farnosti

Významnou součástí každé církve jsou mladí lidé, kteří jsou příslibem pro zachování a předávání jejích tradic a hodnot. Proto se římskokatolická církev snaží různými způsoby podporovat a vychovávat tuto věkovou kategorii svých

věřících. Jednou z podpor pro mladé lidi jsou místní společenství mládeže. Tak tomu je také v této farnosti.

Každý člověk potřebuje cítit, že někam patří, že je součástí určitého celku. Zvláště pak pro mladého člověka je důležité uspokojovat tuto potřebu. A tak vznikají nejrůznější party a skupiny mladých, které si jsou blízcí svými zájmy, názory, koníčky atd. Výjimkou nejsou ani mladí lidé věřící v Boha. Mladý člověk potřebuje, aby našel někoho, s kým by mohl sdílet svoji víru, a aby viděl, že se svou vírou tady není „sám“ mezi starými babičkami. Tak také v humpolecké farnosti se pravidelně setkává mládež na tzv. společenství, ale protože se vše zkracuje, používá se pro toto setkávání označení „spolčo“. Dveře do společenství mládeže jsou zde otevřeny každému, kdo se cítí být mladý duchem, není důležitý věk. (Svou otevřeností se setkávání mladých přibližuje nízkoprahovému klubu – není zde vyžadováno přihlášení, pravidelná docházka ani placení vstupného.)

3.1.2 Společenství mládeže

Vlastní společenství prochází neustále vývojem. Mladí lidé do něj přicházejí a zase odcházejí a s těmito lidmi se také různě mění náplň těchto setkávání. V uplynulých letech byla na programu přednáška s debatou o Starém zákoně, jindy se povídalo na určité téma, při dalším setkání pokládali účastníci otázky duchovnímu otci, při jiném setkání se hrály nejrůznější hry nebo se zapálil na děkanské zahradě oheň. Zkrátka, jedná se o neformální setkávání mladých lidí.

Ovšem páteční setkávání mládeže není jedinou aktivitou, při které se ve farnosti nějakým způsobem mládež shromažďuje. Když je potřeba, jsou mladí ochotni nabídnout svoji pomoc, jako například při tříkrálové sbírce, nebo při nejrůznějších opravách kostela, nebo děkanství.

Mládežníci také organizují rozmanité akce. Nejčastější jsou rytmické mše svaté, v postní době vedou také rytmickou křížovou cestu a v měsíci květnu doprovázejí se svými kytarami májové pobožnosti. Také se už stalo tradicí, že o Velikonocích od rána Velkého pátku až do obřadů Bílé soboty je v kostele neustálá adorace. V noci z pátku na sobotu pak nepřetržitou „stráž“ u hrobu Ježíše Krista zajišťuje mládež. Zástupce z řady mladých můžeme najít mezi věřícími,

kteří se modlí breviář, mezi ministranty. Několik členů společenství se již dvakrát vydalo na diecézní setkání mládeže, které se uskutečňuje pravidelně na sklonku postní doby.

Některé činnosti ve farnosti mládež sama zajišťuje. Jedná se o dětský a farní den, kde má na starost disciplíny pro děti, dále pořádání ohňů na děkanské zahradě třeba u příležitosti „sletu čarodějnic“.

Mladí patří také do tohoto běžného světa, a tak čas od času humpolecké společenství mladých zavítá na ples (oblíbeným se stal Charitní ples lidí dobré vůle v Havlíčkově Brodě), tu a tam zajdou do pizzerie, do kavárny nebo podobného zařízení. A protože k mládí patří sport, tak někdy jdou mladí farníci společně například lyžovat.

Nyní se může zdát, že humpolecká farní mládež je velmi aktivní a živé společenství. To je pravda, ovšem do jisté míry. Velmi aktivních je pouze několik jednotlivců, dále je zde několik mladých, kteří „přiloží svoji ruku k dílu“ nebo se účastní nějakých akcí, pokud je k tomu někdo vyzve, ale sami nic nepřipravují. V pomyslném žebříčku aktivity jsou na dalším místě „konzumenti“, tedy mladí lidé, kteří nic nepřipravují, pouze přijímají to, co zorganizovali jiní. A konečně poslední „skupinu“ tvoří zcela pasivní mládežníci. Ti nic nepřipravují, ani se ničeho (kromě mše svaté) neúčastní.

Jak už jsem uvedla výše, patří k největším aktivitám farní mládeže jejich společenství. Od něho by se měly odvíjet všechny další aktivity mládeže. Ovšem aktivity, jak jsem je již popsala, se uskutečňovaly více v předchozích letech, při současném setkávání těchto mladých lidí je lze najít spíše výjimečně. V poslední době probíhá setkávání tak, že se sice sejde několik mladých, ovšem žádný program není připravený, a tak si účastníci setkání pouze chvíli popovídají. Při těchto setkání chybí program, který by účastníky společenství obohatil o poznatky nejen z duchovní oblasti. Dalším nedostatkem humpoleckého společenství se skrývá v tom, že se často mluví o mnoha akcích, které by se mohly uskutečnit, ale z velké části zůstane pouze u myšlenky a k vlastní realizaci nedojde. Příkladem může být plánovaná, nebo spíše prodebatovaná, návštěva plavacího bazénu. Ovšem k jeho společné návštěvě nedošlo. Stejně tak dopadl plán s bruslením na zimním stadionu, zamýšleném využití nabídky přednášky o duchovním povolání a s mnoha dalšími plány.

Některým členům společenství se tato situace přestala líbit, a tak došlo k rozhodnutí, že se začne pracovat na oživení celého setkávání mládeže. Tentokrát již nezůstalo pouze u slov, ale postupně dochází také k realizaci. Při dohodě na „obnovení“ společenství se došlo k závěru, že těmto mladým lidem chybí určité prohlubování jejich duchovního života, z čehož se bude vycházet při přípravě programu pro setkávání.

3.2 Obnovená podoba setkávání mládeže v Humpolci

3.2.1 Využití pastoračních koncepcí pro společenství mládeže

Jak jsem už uvedla výše, lze pro život společenství mládeže využít prvky z obou uvedených koncepcí (koncepte Sekce pro mládež ČBK a Salesiánské koncepte). Uskutečnění navrhované koncepte tohoto místního společenství mládeže může přispět k obohacení společenství mladých lidí ve farnosti, což by ve svém důsledku mělo vést k obohacení celé farnosti.

Pro vlastní schůzky humpoleckého společenství mládeže by byla vhodná koncepte Sekce pro mládež ČBK, aby prostřednictvím vhodného programu docházelo k rozvoji duchovního života mladých lidí. Náplní se může stát jak duchovní program, tak také nejrůznější hry, ze kterých lze prostřednictvím následné reflexe vytěžit cenné informace o sobě a o lidech, kteří spolu sdílejí určitou činnost.

Bylo by vhodné, aby některý ze současných členů společenství prošel animátorským kurzem, který nabízí DCM, a tak získal určitý vzor pro uskutečňování těchto setkávání. Ze současných aktivit je vhodné zachovat navštěvování Diecézního setkání mládeže, které se uskutečňuje na konci postní doby.

Ze salesiánské koncepte může společenství mládeže čerpat myšlenky a nápady při uskutečňování programů pro ostatní členy farnosti i města.

3.2.2 Průběh vlastních setkávání společenství

Jestliže by setkávání mladých lidí připravoval pouze jeden nebo dva lidé, hrozí nebezpečí, že při odchodu tohoto člověka ze společenství zanikne také celé toto dílo. Proto je vhodné, aby se na přípravě programu pro jednotlivá setkání mládeže podíleli všichni jeho členové, respektive se v přípravě programu určitým způsobem střídali. Navíc si tímto způsobem mohou všichni vyzkoušet, co znamená a jak je obtížné připravit program pro někoho jiného, čímž se dosáhne také ohleduplnosti vůči těm, kdo program připravují.

Většina členů současného společenství se shodla, že by nechtěla, aby náplní setkávání byl pouze duchovní program nebo pouze hry, ale aby se tyto aktivity nějakým způsobem střídaly. Proto by se tato zaměření měla střídát buď pravidelně, to znamená jedno setkání s duchovním programem a další setkání naplněné nejrůznějšími hrami, nebo při každém setkání věnovat část programu prohloubení své duchovní stránce a druhou část strávit pobavením připravenou hrou. Jestliže se budou setkání střídát v duchovním a herním programu, je tak možné využít toho, že někdo umí připravit zajímavou hru a jiný se více zaměřuje na duchovní oblast života. Tak se může uplatnit potenciál všech členů společenství. Ovšem než dojde k vlastním programům během vlastních, je důležité dohodnout se na určitých pravidlech, jak by mělo setkávání probíhat, to znamená, jak dlouho bude trvat (s předpokladem, že společenství budou probíhat ve stejném časovém rozvržení jako dosud, tedy každý lichý pátek po mši svaté) apod. Je důležité, aby se k těmto pravidlům mohli vyjádřit všichni, kdo o to mají zájem, a aby s nimi všichni souhlasili.

Důležitou součástí života křesťana je modlitba, proto ani při těchto setkáních by neměla chybět. Bylo by vhodné, aby celý program modlitbou začínal, a to také program pro „herní“ společenství. Modlitbu by měl vést ten, kdo má připravený program. Po úvodní části (tedy modlitbě) společenství se už může přistoupit k vlastnímu průběhu programu, který by měl zcela ve své režii konkrétní člověk nebo dvojice. Případně je vhodné někoho ze společenství pověřit úkolem, aby bděl na tím, zda je určený člověk zodpovědný za přípravu následujícího setkání a zda se střídají programy ze stanovených oblastí. Pokud se společenství domluví,

lze do programu setkání zařadit organizování nějaké akce pro ostatní ve farnosti (příp. určitou skupinu).

Takto by tedy měla vypadat jednotlivá setkání. Mimo nich by bylo dobré společně prožít některé příležitosti, např. oslavu narozenin nebo svátků, Silvestra, ale nesmí se toto uskutečňovat násilnou formou, spíše by v to mělo společné setkávání vyústit.

Aby se členové společenství ještě více navzájem lépe poznali, je možné při této příležitosti uspořádat tzv. „víkendovku“, tedy společnou víkendovou akci. Náplň takovéto akce může být rozmanitá např. vzít batohy na záda a jít obdivovat krásy přírody, pobyt v Diecézním centru života mládeže, jízda na kolech nebo důkladná příprava aktivity pro farnost např. odpoledne plné her pro děti.

3.2.3 Společenství mládeže v rámci celé farnosti

Jinou aktivitou členů společenství mládeže může být organizování např. volejbalového utkání v rámci farnosti. Tak je také možné přizvat mezi sebe nové lidi (nejen) z řad věřících, kteří zatím nenašli cestu do místního společenství mládeže. V případě pozitivních zkušeností s organizováním tohoto utkání je možné uspořádat podobný zápas v rámci celého vikariátu, tedy mezi více farnostmi, a tak poznat také jiné mladé lidi z poměrně blízkého okolí. Takovéto programu se samozřejmě nemusí účastnit pouze věřící katolíci, ale kdokoliv, kdo má chuť a zájem.

Dalším krokem v budování humpoleckého společenství mládeže je vhodně motivovat jeho členy k většímu zapojení do různých aktivit farnosti, ale také do činností, které připravují někteří mládežníci, jako např. vedení kytarové křížové cesty v postní době, účast na zpěvu a hudebním doprovodu rytmičkových mší svatých apod.

Toto je návrh, jak zlepšit humpolecké společenství mladých lidí a jejich aktivit mimo společenství. Ovšem ve farnosti jsou ještě další mladí lidé, kteří se do společenství nezapojují. Proto by bylo vhodné oslovit také tyto farníky. Může k tomu dojít různým způsobem. Jednou možností je propagovat společenství mládeže, které již funguje, a zvát mládež na konkrétní program, ať už duchovní

nebo herní. Ovšem program musí být připravený, aby nedošlo k tomu, že se někdo nechá „nalákat“ na tento program, který nebude připraven, čímž může dojít k odrazení jeho dalšího zájmu. Dalším způsobem, jak někoho oslovit, je přímé pozvání tzv. „z očí do očí“, případně někoho požádat o pomoc s připravovanou akcí, např. pro děti a při této spolupráci nabídnout návštěvu pravidelného setkávání mládeže. Způsobů, jak oslovit své vrstevníky, je mnoho, důležité je pouze vybrat v daném případě vhodnou metodu.

Aktivít, které by mladí farníci v Humpolci mohli vykonávat, je nepřeberné množství. Všechno však záleží na jejich vlastní iniciativě, ochotě spolupracovat, časových možnostech, tvořivosti a domluvě. Pokud se členové společenství vzájemně dohodnou na podobě svých setkávání a budou ochotni dodržovat svá pravidla, která si určí tak, aby s nimi všichni souhlasili, může být toto společenství velmi dobrým kolektivem a oživit celou humpoleckou farnost díky svým aktivitám. Výhodou tohoto společenství je, že pokud budou potřebovat, mohou najít v místním faráři svoji oporu a pomoc, ale nesmí se stát, že by chtěli, aby celé společenství vedl on sám. Je to společenství mládeže, a proto by mládež měla být hybnou silou toho, co se na těchto setkáních uskutečňuje.

Protože se v této absolventské práci chci zaměřit na širší skupinu mladých lidí v Humpolci, než pouze na praktikující věřící, budu se dále zabývat tím, jak je možné v této farnosti rozšířit pastorační působení. To lze uplatnit v prostorách, kde se objevuje více mladých lidí. V Humpolci chybí místo, kde by se mládež mohla spontánně scházet, proto zde obecně popíši, jak takové zařízení může vypadat.

3.3 Nízkoprahový klub pro mládež

Nízkoprahový klub je zařízení, kde jsou na návštěvníky kladeny minimální požadavky. K základním pravidlům nízkoprahového zařízení pro mládež patří, že se neplatí žádné vstupné, na nikom není vyžadováno, aby se přihlásil a pravidelně docházel. Nikdo z návštěvníků nemusí udávat o sobě žádné údaje (jméno, příjmení, bydliště atd.), nemusí plnit předem daný program, může přijít, kdykoliv je klub otevřen, a odejít podle své potřeby. Platí zde zákaz jakékoliv manipulace s drogami,

alkoholem, samozřejmě je také zakázáno kouření a agresivní chování. Při nedodržování stanovených pravidel může být klientovi na různě dlouhé období zakázán přístup do klubu, v nejhorším případě je hrozbou volání policie.

Nízkoprahový klub nabízí svým návštěvníkům trávení různé spontánní volnočasové činnosti, které jsou prostředkem k navázání kontaktu s mládeží a možnost nabídnout pomocnou ruku. Jedná se o příležitost pro další sociální práci, jako je poradenství, krizová intervence, individuální klientská práce nebo doprovázení zátěžovým obdobím dospívání. Mladí lidé zde mohou získat informace o drogách a jejich účincích, o sexuálním životě a jiných oblastech života, které jsou pro člověka v tomto věku aktuální. Součástí nabídky klubu mohou být výkonové výjezdy, na kterých je možnost pozitivně působit na osobnost mladého člověka.

Cílovou skupinou nízkoprahového klubu pro mládež jsou mladí lidé ve věku od 13 do 19 let. Protože je to nízkoprahový klub, nejsou stanoveny žádné další podmínky pro docházení. Ovšem obvykle jej navštěvují ti, kteří neprovozují ve svém volném čase žádnou činnost, jako např. navštěvování sportovního, hudebního nebo jiného zájmového kroužku, nebo nevykonávají jiné zájmy, které vyplní jejich volný čas. Klub je také určen pro ty, kteří z různých důvodů (osobnostních, finančních apod.) nemohou docházet do zařízení, kde jsou na návštěvníky kladeny nějaké vyšší požadavky.

Velkou roli v nízkoprahovém klubu hrají jeho pracovníci. Troufám si říci, že hrají přímo rozhodující úlohu v tom, zda bude mládež klub navštěvovat nebo nebude. Je vhodné, aby v klubu pracovali dva pracovníci, žena a muž. Důvodů je hned několik. Jeden se může věnovat např. konkrétní skupině klientů a druhý stále „dohlížet“ na ostatní. Důvodem, proč pracovníky klubu mají být žena a muž, je případné suplování vzoru druhého pohlaví, které chybí v rodině konkrétního klienta. Do klubu přicházejí se svými problémy chlapci i děvčata. Rozhodující roli v tom, jestli se se svými problémy mohou hrát přirozené důvody (např. pohlaví naslouchajícího). Pracovníkem klubu by měl být člověk, který umí vytvořit bezpečnou a přátelskou atmosféru, navázat kontakt s mladými lidmi, naslouchat a rozumět jim. Důležité je, aby tohoto pracovníka klienti „brali“. Ze strany sociálních pracovníků klubu je vhodné neformální vystupování, ale zároveň zachovat profesionální úroveň vztahu. Klienti musí vědět, že pracovníci

jsou v klubu pro ně, nejsou však jejich kamarádi, ale sociální pracovníci, kteří jim mohou nabídnout svoji pomoc. Pro poskytování kvalitních služeb je nezbytná péče o pracovníky. K této péči patří mimo jiné také supervize, kterou se do značné míry předchází syndromu vyhoření.

Další vliv na návštěvnost nízkoprahového klubu má nejen otvírací doba, která by měla být v odpoledních až večerních hodinách, ale také místo (lokalita), kde se klub nachází. Myslím si, že nejsou příliš vhodná místa, kde by si klienti mohli myslet, že jsou „pod dozorem“, např. v blízkosti policejní stanice. Zřejmě by se tento klub neměl nacházet také v budově základní nebo střední školy. Jedním z argumentů pro toto tvrzení je, že škola nebývá místem, kde by chtěla většina mládeže trávit svůj volný čas. Důvodem také může být, že žáci a studenti jiných škol mohou mít pocit, že zařízení v této škole je určeno pouze pro ty, kteří danou školu navštěvují. Vhodné umístění klubu může být u sídliště, kde bydlí větší množství mladých v daném věku, případně někde poblíž centra města (ale ne přímo v centru) nebo v blízkosti autobusové zastávky, což přispívá k tomu, aby klub navštěvovali také ti, kteří dojíždějí z jiné obce do školy v daném městě. Je důležité, aby se jednalo o místo, které je snadno dostupné pro co největší množství mladých lidí, ale zároveň aby nebylo příliš „na očích“.

Jako klub pro mládež může sloužit téměř jakákoliv místnost, nebo raději několik místností, aby byla možná případná individuální nebo skupinová práce, s těmi, kdo mají o to zájem, a zároveň ponechán prostor pro ty, kteří o to zájem nemají. Pro mladého člověka je důležitý vzhled prostředí, ve kterém tráví svůj (nejen) volný čas. Z tohoto důvodu hraje svoji roli také vybavení a výzdoba klubu. V klubu mohou být k dispozici nejrůznější stolní společenské hry, kulečnick, šipky, fotbálek atd. Může zde být také televize, hifi věž, počítač s přístupem na internet apod. Ovšem v tomto případě je vhodné stanovit určitá pravidla pro využívání tohoto zařízení, aby se tak předcházelo možným konfliktům. Není podmínkou, aby vybavení klubu (nábytek) bylo zcela nové a v perfektním stavu. Výzdoba klubu se může ponechat v rukou klientů, kteří jej budou navštěvovat. Předejde se tak tomu, že by vzhled těchto prostorů byl zcela v rozporu se vkusem návštěvníků. Zároveň se pod záminkou možnosti vyzdobit klub např. grafity může skrývat prostředek, jak pozvat mládež do klubu. Ve svém důsledku má vybavení klubu

být pouze prostředkem k navázání kontaktu s klienty, nemá být cílem, proč mládež tyto prostory navštěvuje.

Nízkoprahový klub pro děti a mládež je neziskové zařízení, jehož zřizovatelem je ve většině případů nestátní nezisková organizace. Pokud se týká těchto klubů v kraji Vysočina, je téměř vždy zřizovatelem charita, případně farnost nebo církevní sbor. Finanční prostředky pro vlastní provoz jsou získávány prostřednictvím různých dotací a grantů.

Důkazem, že nízkoprahový klub se může uplatnit také v menších městech na Vysočině, jsou dvě zařízení tohoto typu ve Světlé nad Sázavou a v Havlíčkově Brodě.

3.3.1 Projekt Oblastní charity Havlíčkův Brod zaměřený na mládež

Součástí poslání církve je také péče o sociální stránku člověka. Na tuto oblast se v rámci církve specializuje Česká katolická charita, která se dále člení podle různě velkých územních obvodů na diecézní, oblastní a farní charity. Oblastní charita Havlíčkův Brod, do které spadá také Humpolec, v současné době nerealizuje žádný projekt zaměřený přímo na mládež. Pro rok 2006 však připravuje otevření nízkoprahového klubu ve Světlé nad Sázavou.

Město Světlá nad Sázavou, které se nachází nedaleko Humpolce a je přibližně stejně veliké, se rozhodlo vybudovat zařízení, které by sloužilo pro náctileté.

Začalo se uvažovat o podobě budoucího zařízení. Prvním krokem bylo zjištění zájmu ze strany dětí a mládeže. Protože nový klub má sloužit především náctiletým, proběhla na druhém stupni základních škol a na středních školách anketa, ve které bylo nabídnuto několik variant (s možností doplnit vlastní návrh), jaké zařízení by mělo být pro tuto věkovou skupinu vybudováno. Každý měl bodově ohodnotit tři oblasti, kterých by se mělo týkat nové zařízení. Nejvíce respondentů zvolilo možnost volnočasového zařízení v podobě klubu, kde by bez přihlášení kdykoliv v otvírací době mohli trávit svůj volný čas. Mezi přáními patřilo umožnit přístup k počítačům a k internetu. Ve srovnání s přáními humpolecké mládeže

se jedná o velmi podobná přání, což je důvodem, proč je možné využít tento projekt k inspiraci pro zřízení orientované na mládež v Humpolci.

Došlo k rozhodnutí, že ve městě bude vybudován nízkoprahový klub. Zřizovatelem klubu se stane Oblastní charita Havlíčkův Brod. Město se zavázalo k zajištění prostorů, k částečnému vybavení klubu a každoročnímu finančnímu příspěvku na provoz, vše ostatní bude zabezpečovat Charita (tzn. pracovníky, dovybavení, atd.). Podle slov Dagmar Sedmíkové z odboru školství Městského úřadu Světlá nad Sázavou má být v klubu nabídka spontánních aktivit (tzn. nejružnější stolní společenské hry, „velké hry“ typu kulečnick, šipky, stolní tenis apod.), dále zde bude místnost, která bude sloužit pro nejružnější účely, např. jako zkušebna pro hudební nebo taneční skupiny.

Prostřednictvím nového zařízení budou nejen splněna přání těch, kteří si přáli umožnit přístup na internet a počítač. Klub bude také plnit funkci zařízení, které nabízí volnočasové aktivity neorganizovanou formou, ale především nabízet sociální služby, které mladí lidé potřebují (viz. o nízkoprahovém klubu obecně). Hlavním cílem klubu je předcházet sociálně patologickému chování mládeže, protože „Historické zkušenosti i zkušenosti ze zahraničí potvrzují, že prevence je ve výchově účinnější a také podstatně levnější než náprava chyb a převýchova.“⁴³

Tento projekt není v kraji Vysočina ojedinělý. Také v jiných městech již nějakou dobu funguje podobné zařízení pro mládež. Jedním z nich je klub Ponorka v Havlíčkově Brodě.

3.3.2 Ponorka Havlíčkův Brod

V Humpolci není uskutečňována terénní práce s neorganizovanou mládeží. V městě Havlíčkův Brod je (lépe řečeno byl) tento způsob práce využíván, svého vyvrcholení dosáhl vznikem nízkoprahového klubu. Navštívila jsem Mgr. Marka Topolovského, který se zde neorganizovanou mládeží zabýval, abych se dověděla více o způsobu této práce a případně mohla posoudit, zda by bylo možné takto pracovat také s mládeží v Humpolci.

---

⁴³ Pávková 16

Terénní pracovníci z městského úřadu vyhledávali mládež, která je vystavena nepříznivým sociálním vlivům, eventuálně o ní dostávali informace od kurátorů pro mládež nebo ze škol. Cílem jejich práce bylo v této skupině mládeže vhodným způsobem uskutečňovat prevenci společensky nežádoucích vlivů. Místem setkávání bezprizorní mládeže se sociálními pracovníky se stalo náměstí a poté společně odcházeli na nějaké hřiště a v případě nepříznivého počasí do prostor, které jim byly propůjčeny různými organizacemi. Pro tuto cílovou skupinu byly během školního roku kromě setkávání, které se uskutečňovalo jednou za týden, pořádány přibližně jednou za měsíc „víkendovky“ a o letních prázdninách výchovně rekreační tábory. K financování pobytů docházelo z rozpočtu města nebo z různých grantů vypsanych krajem Vysočina, případně Ministerstvem práce a sociálních věcí.

Později byl schválen návrh vybudovat nízkoprahový klub. Při rozhodování, kdo bude zřizovatelem klubu, sehrálo svoji roli financování nového zařízení. Došlo se k závěru, že zřizovatelem bude městský úřad (předpokládalo se, že tak město ušetří své finanční prostředky). Během tří let byl tento klub vybudován. Prostory nízkoprahového klubu Ponorka se nacházejí v areálu jedné ze základních škol. V Ponorce nepůsobí terénní pracovníci, kteří dříve pracovali s mládeží na ulici a z jejichž iniciativy klub vznikl, ale pedagogové volného času ze základní školy. Způsob jejich práce je odlišný od metodiky práce, která je využívána pro neorganizovanou mládež, která se měla stát klienty klubu. Vlivem těchto okolností se změnila cílová skupina, která klub navštěvuje, čímž se původně nízkoprahový klub stal spíše klubem školním.⁴⁴

Konečným výsledkem vzniku „nízkoprahového“ klubu je, že se přestalo pracovat s problémovou mládeží přímo v jejich přirozeném prostředí, protože terénní pracovníci z rozhodnutí zastupitelstva města byli převedeni na úředníky a řešení problémů spočívá pouze v individuálních rozhovorech a v poradenství.

Pokud je možné, aby taková zařízení byla vybudována v městech, která jsou ve stejném kraji a přibližně stejně velká, proč by nemohlo být takové zařízení také v Humpolci? Aby však klub v Humpolci plnil svou úlohu, je vhodné poučit se ze zkušeností jiných, a tak předcházet případnému odchýlení se od původního záměru.

---

⁴⁴ Základním rozdílem je, že nízkoprahový na rozdíl od školního klubu nabízí mimo jiné sociální služby

3.4 Co je možné udělat pro mládež v Humpolci

V Humpolci existují zařízení, která nabízejí mládeži aktivity pro jejich volný čas. Jsou zde zastoupeny instituce, které se podílejí na rozvíjení schopností dětí a mládeže v oblasti sportu, hudby a jiných oborech. Je velmi důležité, aby tyto aktivity byly (nejen) dětem a mládeži nabídnuty, protože se nemalou měrou podílejí na primární prevenci⁴⁵ společensky nežádoucího chování. Všechna tato zařízení však kladou na své návštěvníky určité nároky. Někde se jedná o „minimální podmínky“ pro přijetí, kterými jsou přihlášení se, pravidelnost navštěvování a uhrazení poplatku v určité výši, i když ne příliš závratné. Jinde je další podmínkou pro navštěvování také dostat do vínku určitý talent. Nepochybně je dobře, že taková zařízení existují. Pro mladého člověka je důležité rozvíjet své nadání, zavázat se k plnění určitých povinností (např. v podobě pravidelného docházení do nějakého zařízení) a naučit se, že v dnešní době není nic zadarmo.

I přes širokou nabídku volnočasových zařízení v Humpolci si dovoluji tvrdit, že zde ještě minimálně jedno zařízení pro mládež chybí. Toto tvrzení také potvrzují odpovědi z mého průzkumu (viz výše), kde mládež města odpovídala, že by takové prostoty uvítala.

3.4.1 Klub pro mládež v Humpolci

Z mého průzkumu vyplývá, že mládež by si přála v Humpolci klub, kde by mohla trávit svůj volný čas. Protože se jedná o ne příliš velké město, nemůže být klub úzce zaměřený pro specifickou skupinu mládeže, ale musí být atraktivní pro co možná největší množství lidí z této věkové kategorie. Přitom je potřeba dbát na to, aby se vyhovělo všem případným návštěvníkům. Je to úkol nesnadný. Jedním důvodem je fakt, že mezi studenty jednotlivých škol v Humpolci panuje značná rivalita. Druhým, že je velmi obtížné zaujmout jak studenty gymnázia, tak zároveň ty, kteří navštěvují technické učiliště. Rozdíly v jejich zájmech a jsou patrné ve výsledcích mého průzkumu.

---

⁴⁵ Primární prevence je zaměřená na celou populaci a snaží se působit tak, aby nedocházelo k společensky nežádoucím jevům. Součástí této prevence je rozvíjení pozitivních vlastností osobnosti.

Pro vznik místa, kde by mládež mohla trávit svůj volný čas, mluví také skutečnost, že mládež se velmi často shromažďuje v centru města u kostela. Ne snad, že by tito mladí byli tak zbožní a chtěli navštěvovat místní chrám, ale kolem chrámu jsou do kruhu vystavěné budovy a v těsné blízkosti stavby jsou vzrostlé okrasné chvojky, které poskytují úkryt pro kouření a jiné negativní praktiky mladých lidí. Podobným místem, kde mládež tráví svůj čas a vyplňuje jej společensky nežádoucím chováním, jsou prostory pod zříceninou hradu Orlíka. Zde můžeme najít stopy po jejich pobytu v podobě různých odpadků a cigaretových nedopalků, které svědčí o přítomnosti někoho, kdo se značně nudí. Tyto skutečnosti ukazují na potřebnou terénní práci, která se může stát součástí náplně práce sociálních pracovníků klubu.

Posláním klubu pro mládež je předcházet sociálně nežádoucímu jednání svých klientů tím, že jim nabídne alternativní způsob trávení volného času. Prostředky k dosažení těchto cílů jsou nabízené nejrůznější volnočasové aktivity, ovšem bez nutnosti přihlašování se a pravidelné docházky, dále nárazové akce (např. zorganizování utkání v nějakém sportu, stolní hře, víkendové výjezdy mimo město ...), individuální rozhovory pracovníků s klienty, doprovázení zátěžovým obdobím jejich života, ale také nabízet sociální služby a možnost zprostředkovat setkání mladého člověka s nejrůznějšími odborníky (např. psychologem, psychiatrem, knězem, právníkem ...).

Protože se v této práci chci zabývat dalšími možnostmi, co by mohla Římskokatolická farnost v Humpolci nabídnout nejen katolické mládeži, popíši zde možnost pastoračního působení křesťanů. Nejvhodnější formou pastorační práce v této oblasti je prostřednictvím osobního svědectví pracovníků klubu nebo organizátorů nejrůznějších akcí spojených s klubem, dále zajištěním vnějších podmínek k vytvoření pozitivní atmosféry.⁴⁶ Stejně jako misionáři hlásají evangelium svým životem a teprve, když se lidé začnou ptát, začínají hlásat také učení Ježíše Krista tj. otevřeně mluví o Bohu. Stejný postup je vhodné zachovat také při pastoračním působení v nevěřícím prostředí v našich podmínkách. Stává se, že třeba jen zprostředkovaná negativní zkušenost mladých lidí s církví (zdůrazňování institucionální stránky církve, obraz církve v médiích⁴⁷ apod.) ovlivní celkový postoj

---

⁴⁶ srov. Kaplánek 56

⁴⁷ srov. Kaplánek 83

člověka k církvi. Proto je dobré prostřednictvím osobního svědectví umožnit odbourat tuto získanou zkušenost a nahradit ji pozitivní.

Klienti klubu se nacházejí ve věku, kdy jsou aktuální otázky po smyslu a cíli života, po štěstí a identitě. Církev odpovídá na tyto otázky a dává k dispozici své odpovědi také mladým lidem.

Smyslem klubu není stát se konkurencí ostatních volnočasových zařízení ve městě, spíše naopak. Protože je poměrně obtížné zjistit, jaké volnočasové aktivity je možné v Humpolci a jeho okolí využívat, bylo by vhodné tyto informace v rámci zařízení poskytovat např. prostřednictvím nástěnky.

Co by to bylo platné, kdyby klub měl perfektně propracované všechny oblasti své činnosti, ale věděl by o něm jen málokdo? Proto je důležitá také propagace samotného klubu. Klub by měl být hlavně pro mládež, která navštěvuje školu (ale pro vstup do klubu se nevyžaduje předložení žákovské knížky nebo jiného studijního průkazu), proto je dobré informovat o klubu prostřednictvím škol, ale také v místním tisku, internetu (www stránky klubu) a podobně.

Hlavní cílovou skupinou je mládež do cca 20 let (dolní věková hranice je 15 let), která z nejrůznějších důvodů nenavštěvuje nebo nemůže navštěvovat volnočasová zařízení, která v Humpolci již vykazují svou činnost. Tito mladí lidé také mohou být ve srovnání se svými vrstevníky znevýhodněni vlivem prostředí, v němž tráví většinu svého času. Další cílovou skupinou je mládež, pro kterou nejsou v tomto městě odpovídající prostory pro trávení volného času. Sekundárně se cílovou skupinou stávají rodiče těchto mladých lidí, protože zařízení nenásilnou formou dohlíží na klienty v době jejich pobytu v klubu. Ve svém důsledku se cílovou skupinou stávají všichni obyvatelé města a celá společnost, protože dochází k primární prevenci sociálně nežádoucích vlivů (drogy, výtržnost, poškozování majetku atd.).

Na úspěšnosti tohoto projektu se nemalou měrou podílejí také sociální pracovníci klubu. Kromě jejich kvalifikace v sociální oblasti je důležitý celkový přístup k mladým lidem a jejich nadání zaujmout a pozitivně motivovat ty, jež jim jsou svěřeni. Být otevřený k názorům a kritice k zařízení, ale také k vlastní práci. Významná je schopnost flexibilně reagovat na potřeby klientů. Nesmí se však zapomínat ani na péči o samotné pracovníky. Jednak umožnit další vzdělávání

v podobě odborných přednášek a kurzů, ale také supervize a jiné metody, které umožňují předcházení syndromu vyhoření.

Protože se má jednat o prostory spojené s pastorcí, je vhodné, aby pracovníci klubu byli pozitivním vzorem, ukazovali svým chováním a jednáním křesťanské hodnoty, vyvolávali v klientech otázky, na které dává odpovědi církev, a samozřejmě je umět zodpovědět.

Mluvíme o klubu, který má odpovídat na potřeby mladých nejen svou nabídkou služeb, ale také celkovým vzhledem. O výzdobu klubu se společně s jeho pracovníky mohou postarat také návštěvníci. Prostory by měly být členěny tak, aby (řečí mladých lidí) „byla možnost někam si zalézt a popovídat si“, zahrát si společenské hry, místnost k využití zkoušení hudebních a tanečních skupin apod., nealkoholický bar, přístup k počítači a internetu. K dispozici může být kulečnický, fotbalový nebo šipkový. V sílách klubu by měla být možnost zajistit prostory pro venkovní sporty.

Klub může být zároveň místem, kde se konají nejrůznější koncerty a jiná vystoupení pro mládež, případně pořádání diskoték, ovšem při plnění pravidel nízkopražského klubu (zákaz kouření, požívání alkoholu a drog v prostorách klubu, netoleruje se ani přítomnost pod vlivem těchto návykových látek). V případě uskutečňování těchto akcí lze vybírat od účastníků nějakou (třeba symbolickou) částku jako vstupné, čímž si klub zajistí určitý přísun finančních prostředků na svůj provoz.

Tak se dostávám k otázce financování zařízení. V definici nízkopražského zařízení pro děti a mládež je, že se nevybírání žádné vstupné (s výjimkou např. akcí, které jsou popsány v předchozím odstavci). Proto je nutné hledat nejrůznější zdroje finančních příjmů, kterými jsou sponzorské dary, ale především grantové programy různých institucí (město, kraj, EU, nadace a nadační fondy...).

Nabízí se několik možností, kdo by měl být zřizovatelem klubu: státní organizace (město Humpolec, kraj Vysočina) nebo nestátní nezisková organizace. Protože se má jednat o klub s pastoračním zaměřením, navrhuji, aby se zřizovatelem klubu stala instituce, která má k této oblasti blízko, což vylučuje státní orgány. V rámci ČR jsou takové kluby s pastoračním zaměřením zřizovány Salesiánským hnutím mládeže, charitou, římskokatolickou farností, diakonií apod. Pro téměř

všechny zde vyjmenované instituce je možné pro situaci v Humpolci uvést nějaké námitky. Salesiánské hnutí mládeže v tomto městě nepůsobí. Odvolávám se na pastorační z hlediska katolické církve, to vylučuje diakonii. Římskokatolická farnost splňuje požadavky, které se týkají pastorační, ovšem kámen úrazu se nachází v oblasti financování klubu. Nejpřijatelnější organizací pro zřízení klubu v Humpolci je Oblastní charita Havlíčkův Brod. V nejbližší době získá zkušenosti s vedením klubu pro mládež (viz klub pro mládež ve Světlé nad Sázavou), jedná se o církevní organizaci, má tedy blízko k pastorační. V jejích silách je zajistit finanční prostředky pro provoz zařízení.

3.4.2 Možnosti římskokatolické farnosti v práci s mládeží

I když není možné, aby farnost v Humpolci byla zřizovatelem klubu pro mládež, je uskutečnitelné, aby se podílela na práci s mládeží. Kromě již existujících aktivit v rámci farnosti se nabízejí ještě nevyužití možnosti pastorační mládeže.

Jednou oblastí, kde může farnost uplatnit své působení, je spolupráce s klubem v různých oblastech. Největší možnosti spolupráce jsou ve využití dovedností a schopností mladých farníků při pořádání nejrůznějších akcí. Pro tyto činnosti je případně možné získat finanční podporou z grantu vypsání biskupstvím. Dále může farnost poskytnout prostory děkanství, které jsou využívány, např. pro společenství mládeže (klubovna a učebna) a velkou děkanskou zahradu. Otázkou však zůstává, zda by mladí lidé, kteří jsou nevěřící nebo přímo protestující proti víře (církvi), akceptovali tato místa.

Další možností pro farnost je přítomnost mladých věřících v klubu, kteří zde působí jako dobrovolníci a svým životem vydávají svědectví o životě s Bohem. Nejde o to, aby tito lidé vykřikovali nejrůznější hesla o tom, že Ježíš má každého rád a podobně. Důležité je ukazovat pozitivní vzor chování, který přivádí ostatní na cestu za Kristem. „Pastorační přístup se projevuje i v detailech, na které jsou lidé citliví. Slušnost, skromnost a ochota být tu pro druhé otvírá srdce. Touha poučovat

nebo rozkazovat je zase zavírá.“⁴⁸ Takové chování by mělo být pro křesťany samozřejmostí a nikoliv omezené pouze na vybrané situace.

Není nutné, aby farnost čekala na chvíli, kdy bude uveden do provozu klub pro mládež. Své pastorační působení pro tuto věkovou skupinu může rozšířit mnohem dříve. Jedná se nejen o aktivity vycházející ze společenství mládeže (viz Společenství mládeže v rámci celé farnosti), ale také jiné činnosti.

Příležitostí pro pastorační práci může být nabídka pravidelně se opakujících večerních nebo odpoledních programů s rozmanitým obsahem, které se mohou uskutečňovat v prostorách děkanství. Konkrétní náplní se stane promítání populárního filmu, zajímavá hra nebo cokoli jiného, co upoutá pozornost mladého člověka. Mělo by se jednat o programy atraktivní pro širokou skupinu mládeže. Ovšem nesmí se zapomenout na vhodnou propagaci těchto akcí. Tyto činnosti jsou prostředkem, který slouží k oslovení mládeže, aby pochopila, že katolíci nejsou „lidé z jiné planety“, ale zcela normální lidé, jako všichni ostatní. „Různé aktivity přitahují různé skupiny mládeže. Pokud nám jde primárně o zvěstování evangelia, musíme se ptát, které aktivity nejvíce odpovídají touhám těch mladých lidí, kteří hledají hodnoty, které přesahují materiální dimenzi. Pokud na tuto otázku najdeme odpověď, můžeme se pokusit podporovat právě ty aktivity, které pomohou vyjádřit tyto touhy.“⁴⁹

---

⁴⁸ Kaplánek 84

⁴⁹ Kaplánek 58

Závěr

Ve své absolventské práci jsem došla k závěru, že i přes poměrně širokou nabídku volnočasových aktivit je možné vybudovat v Humpolci zařízení, které by sloužilo mládeži. Ve svém důsledku by však svým preventivním působením proti sociálně nežádoucímu chování prospívalo celé společnosti.

Ve městech, které se stejně jako Humpolec nacházejí v kraji Vysočina, podobná zařízení již vykazují svoji činnost, případně se připravuje jejich otevření. Zvláště významný je zřejmě připravovaný klub pro mládež ve Světlé nad Sázavou. Jedná se totiž o přibližně stejně velké město jako je Humpolec a výsledky tamější dotazníkové ankety dopadly velmi podobně jako výsledky mého průzkumu.

Svoji pozornost jsem zaměřila na možnost pastoračního působení římskokatolické farnosti směrem k mládeži. Nabízí se několik cest pro pastorační mládeže, kterými se může vydat humpolecká farnost. Jednou z nich je spolupráce s nově vybudovaným klubem pro mládež, ovšem tato cesta je otázkou více či méně vzdálené budoucnosti, protože v Humpolci momentálně žádný klub pro mládež neexistuje. Jiná v současné době reálnější možnost pastorační činnosti se nabízí v pořádání programů pro mladé, nejen z řad věřících katolíků. V tomto případě je vhodné dávat pozor na to, že u mnohých mladých lidí dochází k principiálnímu odmítání všeho, co je spojeno s církví.

Kromě okolností, jako je vhodný přístup k mládeži, nabízený program, materiální vybavenost zařízení pro mládež, poskytované služby, atd., jsou velmi důležité finanční prostředky vynakládané na činnosti pro mládež. Jsem přesvědčena, že se celé společnosti vyplatí investovat do mladých lidí. Každý člověk v sobě skrývá bohatství, které, když se podporuje, může přinést užitek celé společnosti. Také z ekonomického hlediska je vhodnější investovat do zařízení, která se starají o prevenci společensky nežádoucího chování, než vynakládat ještě vyšší částky na odstranění těchto nevhodných jevů. Ovšem řešení otázky finančních zdrojů ponechám stranou.

resimè:

This thesis entitled “The Activities for the Young People of Humpolec” deals both with the research on how the young people spend their free time and some ideas what can be done for the 15-20-year old.

There are a few institutions in Humpolec offering young people possibilities of spending their free time. The department for social and legal children’s protection takes care of the young who are in danger of negative impacts. Everyone spends their free time in a specific way. The results of the survey made in Humpolec show what the young aged over 15 do in their leisure time.

Any new suggestions for work with the young are necessary to be based on adolescent-aimed theories. Everyone is influenced by all their psychic experience. Adolescence is a period of human life, during which the positive influence play an important role. Taking this under consideration, the Roman Catholic Church has brought in two pastoral conceptions now being put into practice both by the Czech Episcopal Conference and the Prague Salesian province. In spite of following the same aim - to lead one to the God – both conceptions differ in ways to achieve it. While the Salesians address the young at large, the Czech Episcopal Conference focuses on the young Catholics.

Both conceptions brought in new inspiring ideas. The young Humpolec Catholics meet regularly at small get-togethers. However the programmers of these meetings call for improvement. This would have a positive influence on the others. There are also a few possibilities of appealing to other young people in Humpolec. The town miss a kind of a youth centre which would offer young people alternative ways of spending their free time as well as help in need. Although the Humpolec parish can’t afford to fund a club like this, the parish members are able to cooperate with the possible founder. Besides this, various activities opened to the public at large can be organized by the parish too.

Riassunto

La mia tesi di licenza, “Il lavoro con i giovani parrocchiani a Humpolec”, indaga non solo come i giovani a Humpolec trascorrono il loro tempo libero, ma anche quali siano le possibilità di svago per i giovani fra i 15 – 20 anni.

A Humpolec ci sono tante istituzioni che offrono ai giovani diverse opzioni su come trascorrere il tempo libero. Dei giovani che hanno però particolari difficoltà, se ne occupa il comune. Ogni uno di noi trascorre suo tempo libero in maniera particolare. Allo scopo di capire “come”, ho somministrato a ragazzi di Humpolec, di età superiore ai 15 anni, un questionario.

Per proporre nuove modalità di lavoro con i giovani, è necessario partire da quella teoria che studia proprio l’adolescenza. Gli adolescenti di oggi sono molto influenzati da tutto, e tutto va ad influire sulla loro psiche. È pertanto necessario che, in questo particolare periodo della loro vita, siano influenzati da cose positive.

È di questo che si occupano ed in cui svolgono la loro opera formativa due organismi pastorali della Chiesa cattolica – la sezione giovanile della Conferenza episcopale Ceca e la provincia salesiana di Praga. Ambedue hanno lo stesso obiettivo “guidare l’uomo verso Dio”: tuttavia i mezzi per realizzare questo obiettivo sono tanti, a seconda dell’età dei giovani. Mentre i Salesiani lavorano con “tutti” i giovani, la Conferenza episcopale Ceca è perlopiù orientata ai “cattolici praticanti”. Inoltre, da ambedue è possibile prendere esperienze che possano essere ottimali per i ragazzi di Humpolec.

I giovani parrocchiani si incontrano nella parrocchia - tale incontro i giovani lo definiscono “spolčo” - diventa dunque importante programmare per bene questi incontri, anche perché ciò potrebbe avere una ricaduta positiva su altri parrocchiani. Se la parrocchia vuole avvicinarsi anche ai giovani non credenti, ci sono alcune possibilità. Nella parrocchia di Humpolec non c’è un club aperto a tutti in cui può entrare qualsiasi ragazzo se non si sa da dove viene, cosa fa, come si chiama. L’esistenza di tale club non ha quale priorità un motivo prettamente economico. Ci si auspica che, con il tempo, tale club si apra ad altre iniziative collaborando, magari, con altri istituti e preparando un programma aperto a tutto pubblico.

Použitá a citovaná literatura:

Balík, Jan. *Na cestě s mladými*. 1. vyd. Praha : Paulínky, 2004. 503 s. ISBN 80-86025-76-4

Burns, Jim. *Nebojte se věnovat mladým*. Přel. R. Klapsiová. 1. vyd. Brno : Nová naděje, bez vrocení. 249 s. ISBN 80-901726-1-X.

Havlík, Radomír, Kořa, Jaroslav. *Sociologie výchovy a školy*. 1. vyd. Praha : Portál, 2002. 174 s. ISBN 80-7178-635-7

Kaplánek, Michal. *Pastorace mládeže*. Praha : Salesiánská provincie, 1999. 125 s.

Opatrný, Aleš. *Pastorační péče v méně obvyklých situacích*, 2. verze. Praha : Pastorační středisko, 2000. 41 s.

Pávková, Hájek, Hofbauer, Hrdličková, Pavlíková. *Pedagogika volného času*, 1. vyd. Praha : Portál, 1999. 229 s. ISBN 80-7178-295-5

Sak, Petr. *Proměny české mládeže*, 1. vyd. Praha : Petrklíč, 2000. 291 s. ISBN 80-7229-042-8

Identita Sekce pro mládež ČBK, Diecézního centra pro mládež, Diecézního centra života mládeže, Praha : Sekce pro mládež ČBK, cca 2000. 14 s.

Pastorační plán Sekce pro mládež České biskupské konference, Praha : Sekretariát České biskupské konference, 2002. 48 s.

Výchovně pastorační projekt Salesiánské provincie Praha, Dokument Provinciální kapituly 2001

seznam zkratk:

ČBK – Česká biskupská konference

DCM – diecézní centrum mládeže

DCŽM – diecézní centrum života mládeže

gym. – gymnázium

KT – klub taekwondo

SOUO – střední odborné učiliště obchodní

SOUT – střední odborné učiliště technické

Středisko volného času DDM – typ dům dětí a mládeže

SZeŠ – střední zemědělská škola

TJ Jiskra – tělovýchovná jednota Jiskra

Příloha č. 1:

Dotazník, který se stal podkladem pro můj výzkum mezi mladými lidmi na školách v Humpolci.

Jmenuji se Jana Dománková a studuji Jabok – Vyšší sociálně pedagogickou a teologickou školu. Ve své absolventské práci se chci zabývat životem mládeže v Humpolci, proto Vás chci požádat o vyplnění tohoto dotazníku, který se stane podkladem pro praktickou část mé práce. Dotazník je anonymní a bude sloužit pouze pro účely mé absolventské práce.

žena – muž

věk .....

1. v Humpolci:
  - (a) bydlím
  - (b) pouze studuji
  - (c) studuji a přes týden jsem na internátě
  - (d) nebydlím, studuji a trávím značnou část svého volného času

2. způsob trávení volného času (je možné označit více odpovědí):
  - (a) sledování televize, videa
  - (b) četba knih
  - (c) povídání si s přáteli
  - (d) nicnedělání s přáteli
  - (e) nicnedělání sám(a)
  - (f) sport (jízda na kole, plavání, fotbal, tenis ...)
  - (g) poslouchání hudby
  - (h) vlastní produkce hudby
  - (i) práce na počítači, Internetu
  - (j) návštěva zájmových kroužků (jednoho i více)
  - (k) pomoci rodičům doma
  - (l) chození po hospodách a podobných zařízeních
  - (m) návštěva kina
  - (n) tanec
  - (o) pobyt v přírodě
  - (p) jiná možnost .....

3. nemám žádný (téměř žádný) volný čas, ale kdybych měl(a) více volného času, tak bych jej trávil tímto způsobem (je možné označit více odpovědí):
  - (a) sledování televize, videa
  - (b) četba knih
  - (c) povídání si s přáteli
  - (d) nicnedělání s přáteli
  - (e) nicnedělání sám(a)
  - (f) sport (jízda na kole, plavání, fotbal, tenis ...)
  - (g) poslouchání hudby

- (h) vlastní produkce hudby
- (i) práce na počítači, Internetu
- (j) návštěva zájmových kroužků
- (k) pomoci rodičům doma
- (l) chůze po hospodách a podobných zařízeních
- (m) návštěva kina
- (n) tanec
- (o) pobyt v přírodě
- (p) jiná možnost .....

4. navštěvujete nějaké volnočasové zařízení v Humpolci
- (a) ne
  - (b) chtěl(a) bych navštěvovat, ale nemám na to čas
  - (c) chtěl(a) bych navštěvovat, ale nemám na to finanční prostředky
  - (d) ano

v případě odpovědi 4(d) uveďte o jaké (konkrétní) zařízení se jedná (např. ZŠU, Dům dětí a mládeže, aktivity nabízené školou apod.)

.....
 .....

5. své zájmy mohu v Humpolci dostatečně provozovat (je zde dostatek prostoru a zařízení, kde lze moje zájmy realizovat)
- (a) ano
  - (b) ne
  - (c) pro provozování mého zájmu nepotřebuji žádné speciální podmínky (prostor, zařízení)
6. uvítal(a) bych, kdyby v Humpolci bylo zařízení, kde bych mohl(a) trávit svůj volný čas:
- (a) ano
  - (b) ne
7. kdyby jste mohl(a) rozhodnout, jaké zařízení bude v Humpolci vybudováno, jaké by bylo? Prosím popište jej – vzhled, pravidla pro návštěvníky, otevírací doba ...

Děkuji za Váš čas, který jste mi věnoval(a) při vyplňování tohoto dotazníku.
 Jana Dománková